

14de Aarg.

1883.

25de Bind.

Før Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af R. Thronsen.

31te Marts. — 6te Hefte.

Decorah, Iowa.

Vaa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the P.-O. at Decorah as 2nd class postal matter.

„For Hjemmet“,

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afværlende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebetærelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt **Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.**

Det udkommer med to Aar i Omflag to Gange om Maanedes (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forskud. Dermed er ogsaa Portoent betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subskribenter behøve at melde sig snarest muligt.

Adresse: N. Thronsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Vil man benytte anden Mands Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Vedkommende er paalidelig.

7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

Sandlæge J. L. Taylor garanterer Enhver en iind- dig og omhyggelig Udførelse af alt til Høget behørende Arbejde for moderat Betaling. Speciele Omhu anvendes paa Bevarelsen af de naturlige Tænder. Alle Guldfyndninger udføres efter nyeste Methode og faa billigt om Arbejde af bedste Slags kan gøres.

Office over Ben Bears Clothing Store.

Decorah, Iowa.

J. J. D. Gremm

følger

Pianoer, Orgler, Violin-Strenger, Sy-Maskiner, Olie, Naale etc.

af bedste og billigste Slags, saa billigt, som det kan sælges.

Se ind til ham, førend De afflutter Handel med nogen Anden.

Pianoer og Orgler stemmes, og Arbejdet garanteres.

Office i C. B. Shepards Juveler-Butik, en Dør Syd for Leonards Bog-Store ligeoverfor Postofficeet.

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

14de Merg.

31te Marts 1883.

6te Hefte.

Paaskemorgen.

(Af B. A. Werels.)

Stå op, o Sjæl, i Morgengry!
Lad Søvn og Sorg og Frygt nu fly!
Lad al din Klage blive borte,
Thi her er Ngt fra Dødens Porte!
O salig Paaskemorgenstund
Med Guld i Mund!

Afvæbnet nu og odelagt
For evig er al Helveds Magt;
Thi han, som var af Døden fangen,
Er med Triumf af Graven gangen!
O salig Paaskemorgenstund
Med Guld i Mund!

Stands, dybe Hjertesuk iløn!
En Morgenrøde himmelfjon
Sig hrælver over dem, som sove
I sorten Muld og under Bove!
O salig Paaskemorgenstund
Med Guld i Mund!

Syng, Menighed, syng Frydesang
Med Vanderoft og Hjerteflang!
Gaf syngende din Ven imøde,
Som kommer til dig fra de Døde!
O salig Paaskemorgenstund
Med Guld i Mund!

Med Kjærlighedens aabne Faavn
 Han i sin omme Faders Navn
 Dig til sin Frelserbarm vil trykke
 Og onske evig dig til Lykke.
 O salig Paastemorgenstund
 Med Guld i Mund!

Han bringer Trost i al din Mod
 Og Liv og Salighed af Død,
 Ja, Alt, hvad Hjertet kan begjære,
 Og tusind, tusind Gange mere!
 O salig Paastemorgenstund
 Med Guld i Mund!

Kom, Hjerte, med hvad Dødt, du har,
 Hvad du med Sorg til Graven bar,
 Gaf med det Alt til ham, som døde,
 Men levende dig nu vil møde!
 O salig Paastemorgenstund
 Med Guld i Mund!

Læg for hans Fod det stille ned;
 Hvad dybt du onsker, godt han ved.
 Dit Døde kalder han til Live,
 Ubdeligt det dit skal blive.
 O salig Paastemorgenstund
 Med Guld i Mund!

Guds Himmerige er jo dit!
 Vent, Hjerte, vent endnu kun lidt, —
 Og Døden opslugt er til Seier,
 Og evigt Liv i Alt du eier!
 O salig Paastemorgenstund
 Med Guld i Mund!

Thorvaldsen og hans Kunst.

(Efter et Foredrag af Martin Hammerich.)

(Slutning.)

Portrætbilleder; Trængsel og Tryk af Bestillinger.

Et Niendivne har beskrevet, hvor fængslende det var at staa hos, naar han arbejdede, og se ham „tænde Livets Gnist“ i Veret. „Modsetningen mellem Fingrenes travle Bevægelser og det Rolige i Blik og Holdning, Kunstnerens Tausshed, medens han fik den døde Masse mere og mere talende, holdt Tilskuerne i den behageligste Spænding. Engang stode vi flere bagoed ham, medens en engelsk Rejsende, der skulde aftages, sad og fremholdt sit grimme, oppustede Ansigt med drivende Vane. Det syntes, som om Thorvaldsen, der kun nu og da kastede et flygtigt Blik paa Engelsemanden, paa en hemmelighedsfuld Maade havde i sin Verklump faaet Tog i hans egentlige Ansigt, saaledes som det skulde været, og nu først hjalp dets faste Former frem af det Bludsede og Ubestemte. Efterat de rigtige Forhold vare angivne, rettede han noget paa dem efter Mandens spampede Kjød, indtil det tilsidst kun var Diet, som endnu havde beholdt det aabne, friere Blik. Dgsaa dette Træk blev forandret: for nogle lette Streg med Formespaanen traadte Vane tilbage, og Niendivne fik det Sklippende, som de havde hos Manden selv.“

Wielm fremmede Rejsende, der saaledes blev aftagne i Brystbilledet, var Englands to største Digtere i dette Aarhundrede. Den ældre af dem, Walter Scott, har digtet spændende historiske Fortællinger om Englands og Skotlands Fortid. Den engelske Digter havde ikke Forstand paa Billedkunst, og den danske

Billedhugger var slet ikke læsende; men de havde hørt Saameget om hinanden, at de glædede sig begge, da en fælles Ven bragte dem sammen. Saa viste der sig en uventet Vanskelighed: Thorvaldsen forstod ikke Engelsk, og Walter Scott talte ikke andet end sit Modersmaal. Men de to Gamle skal have underholdt sig meget hjertelig ved imaa Brokker af forskellige Sprog og ved at klappe paa Skulderen, smile og nikke; da de havde sagt Farvel, fulgte de endnu længe hinanden med Vane og Jagter. Den anden engelske Digter, Byron, — stolt, smuk, adelig, en vildsindet og urolig Mand, men en stor Digter, maaske den største blandt Alle i vor Tid, — døde nogle Aar efter i Grækenland, hvor han tog hen for at hjælpe Nygrækerne i deres Frihedsstrøg. Af ham har Thorvaldsen senere udført en ston Billedstatue i Marmor: Byron, i Rutids Dragt, med Slængelappen om Skuldrene, sidder let hvilende paa en græsset Tempel Ruin; i den venstre Haand holder han halv aabent et af sine Digterverker, i den oploftede høire Skrivepennen; Bevægelsens stille Liv og det ildfulde Blik tyde paa en digterisk Lante, som stiger op for hans Sjæl. Dengang Brystbilledet skulde aftages, havde Thorvaldsen, efter sin egen Fortælling, vanskeligt for at faa Digteren til at sidde rolig, med sit sædvanlige Ansigt. „De maa ikke gjøre de Miner!“ sagde han. „Det er mit Udtryk“, svarede Byron. „Saa?“ sagde Thorvaldsen, og saa gjorde han Brystbilledet, og Alle sagde, at det lignede, men Byron saa paa det: „Det ligner slet ikke!“ sagde

han, „jeg ser mere ulykkelig ud“. — „Han skulde nu altid være saa ulykkelig!“

Blandt mange andre Rejsende fik ogsaa Frederik den 7de som Prinds sit Brystbillede aftaget i Rom, 1828. Det er mig fortalt, at Prindsen, som dengang var ganske ung, i sit 20de Aar, og havde begyndt at faa Skjæg, var noget bange for, at det ikke kunde komme med paa Billedet. Kunstneren stod med en stor Botte Ler ved Siden, saa med de klare Vine og formede med Fingre og Spaan. Da Prindsen gjentagende htrede Ansfer om Overskjæg, saa Thorvaldsen hen til ham med et Glimt af Skjelmeri i sit alvorlige Blik og slog ud med Armene over Botten: „Ja, men jeg har jo ikke Ler nok!“ sagde han. — Bestillinger paa Brystbilleder indløb ogsaa langveis fra, blandt Andet fra en indisk Fyrste, sproglærd Forfatter tillige, der havde hørt om Mesteren og sendte ham sit Portræt malet, hvorefter saa Billedet er smukt udført i Marmor.

Forholdsvis var Brystbillederne det, der gik lettest fra Haanden; men der var saa mange af dem: i Aarenes Løb langt over de hundrede.

De større og mindre Arbeider af Thorvaldsen, vi har nævnt og lidt noiere beskrevet, er kun en ringe Broedel af dem, der udgik fra hans Verksted — eller skulde udgaa. De var nær ved at børe ham over Hovedet. Han sølte sig i en stigende, nu snart bundløs Gjæld af Arbeider, som han efter skriftlig Kontrakt skulde have færdig til den og den Tid: en Mand af mindre Sindssro vilde det have bragt til Fortvivelse. Allevægnefra indløb der, foruden nye Bestilleres indtrængende Anmodninger, idelig Forespørgsler om Relieffer og Bil-

ledstotter, som skulde have været afleverede for længe siden, og som endnu manglede den sidste Haand eller Mere, eller de vare slet ikke begyndte. Der skulde svares paa disse Anmodninger, Forespørgsler, Paamindelser; men Thorvaldsen, som han har sagt med Sandhed, „vilde hellere hugge to Brystbilleder i Marmor, end skrive et Brev,“ og der var ikke altid en god Ven ved Haanden, som kunde sætte det i Stil for ham. I Almindelighed noiedes han med slet ikke at svare, eller han lagde Brevet hen for at læse det en anden Gang. Det pinte ham alligevel. Og Ulykken var, at jo mere han var pligtig til at arbejde paa det Eldre, des mindre fik han Tid dertil for nye Tanker, som vorte sig og vilde frem i Leret. Det kunde endda gaa ret hurtigt fra Haanden; men at eftergaa et Marmor-Arbejde, var, selv med hans Die og hans Haandelag, en langsommere Sag; at faa disse store, kostbare Arbeider indpakkede og affendte til deres blivende Sted i England, Tydsland eller andensteds, gik heller ikke af sig selv.

Det var da godt for ham, at han havde mange og flittige Medhjælpere: Italienerne til Stadighed, og flere veylende Hold af Tydske, af Danske, af og til en Englænder, en Polak, en Ungarer, — unge Kunstnere, som paa en Gang hjalp ham og lærte hos ham; adskillige af dem har siden selv faaet et Naavn i deres Hjemland. Til de allerdygtigste horte en dansk Slesviger Bissen, der ogsaa arbejdede paa egen Haand. Senere har han fortsat sin Mesters Kunst paa Fædrelandets Grund, med livagtige Brystbilleder og Billedstotter, en nordisk Valkyrie væbnet til Kamp, ogsaa græffe Sagnhelte; af ham er den store Billedstøtte af „Landsoldaten“, som staar, støbt i Bronze, 6 Alen høi, ved Porten i Fredericia, til Minde om Seiersdagen den

6te Juli 1849: den danske Landsoldat i fuld Uniform, med Foden paa en erobret Morteer, Beværet i den venstre Haand, og i den oprakte høire en vinkende Bogekvist; det var et Emne lige ud af vor egen Tid. For Thorvaldsen udførte Bissen bl. A. Gutenbergs Billedstøtte i det Store og havde megen Del i dens Udformning.

Der var i Verkstederne i flere Aar en Travlhed og Virksomhed med at gjøre færdigt. Til sidst lykkedes det nogenlunde, med det mest Paatrængende.

Thorvaldsens Arv og Gavebrev.

Meget stod endnu i disse Verksteder, udført i Marmor paa hans egen Bekostning, til fremtidig Anvendelse; af alt det Afvendte havde han de oprindelige Gipsafføbninger og Formerne dertil. Det var en Rigdoms Fylde af Billedstøtter og Billedflader, til Udflykning for Slotte og Festsale, for Kirker, for offentlige Pladse: her græssede Skjønhedsbilleder, der den kristne Kirkes Hellige, her Nutids Hædersmænd; Byster, Gravminder, glade Livsbilleder. Og i alle hans Bærelser, fra Gulv til Loft, de kostbare Kunstfager fra Oldtiden og Malerier af Samtids Kunstnere. Hvor skulde Alt dette hen, naar han engang døde?

Da Thorvaldsen nærmede sig de 60 Aar, begyndte det at gaa ham om i Hovedet, hvorledes han bedst skulde faa sine Kunstfagte bevarede som en offentlig Samling og et Eftermæle. Gjennem en Statsmand, som tilfældigvis var i Prinds Frederiks Rejsefølge, lod han underhaanden meddele Kong Frederik den 6te, at det var hans Ønske at efterlade sin Fødeby Kjøbenhavn sine Samlinger og Arbejder, mod at der blev sørgt for et passende Opbevaringssted, et „Mu-

sæum“. Det var hans Hjertens Ønske og hans oprigtige Hensigt; han havde dog baade ydre og indre Anfægtelser, og Forretningsmand var han ikke: det pleie Kunstnere sjelden at være. I sit 60de Aar, 1830, skrev og underskrev han sit Testament, hvori han stænkede Kjøbenhavn sine Kunstfager, til Opbevaring i et eget Musæum, sikkert mod Jldsvoade.

Saa viste han Testamentet til en og anden Landsmand og lagde det hen. Men det var skrevet paa Dansk og slet ikke lovformeligt, hverken paa stemplet Papir eller med Segl under — han havde intet Signet ved Haanden — og om Hovedsagen, hans egne Arbejder, var der henvist til „nærmere Bestemmelse“. Var han død snart efter Udstedelsen, vilde rimeligvis Byen Rom være bleven hans Arving. Han havde engang selv havt en Flyvetanke om at faa et thorvaldsens Musæum ogsaa i Rom, paa den Jordbund, hvor alle hans Kunstværker vare groede, og hvor de saa længe havde glædet og veiledet baade Elskere og Dyrkere af hans Kunst. I Baiern og andersteds i Tydskland fiktede de efter ham med Hædersposter ved Kunstskolerne og ventede da, at hans Arbejder skulde følge med. Hans stille Tanker søgte dog først og sidst til hans Fødeby: at virke med, som han skriver i et Brev, „for den gode Sag: Kunstens hæderlige Anerkjendelse og Udbredelse i Fædrenelandet.“ var og blev hans kjæreste Tanke. Det nagede ham, at han syntes, de fleste derhjemme betragtede Kunsten som Noget, der kun var for „fine Folk“; og hvad han sendte hjem, var de ligesom forlegne med: det laa saa længe i Opdrag, uden saameget som at blive udpakket. Med Alt det, kunde han ikke komme fra, at Kjøbenhavn skulde være hans Arving, og en kjær og hengiven Ven, han havde haft paa Raad, dengang Fremtidspla-

nerne først steg op hos ham, Nordmanden Kjobmand Jørgen Knudsen fra Throndhjem, havde ivrig bestyrket ham deri.

Derhjemme ventede de paa et udtrykkeligt Tilfagn fra ham; de ventede ham selv og længtes efter ham; han havde lovet at komme. Han i Rom, som havde sit Testament i Pulken, ventede, at de derhjemme ogsaa vilde røre sig. Tilfidsstfede begge Dele, ved hjælpsom Mellemkomst af reisende Landsmænd — fremfor Alle Digteren Ludvig Bødtker — og stede omtrent samtidigt, dog først efter flere Aars gjensidige Ventetid. I 1837 afgav Thorvaldsen sit Tilfagn om, at alle hans Kunstfager, saavel hans egne Arbejder som hans Samlinger, skulde tilhøre hans Musæum i Kjøbenhavn; samme Aar havde nogle anseede Mænd indbudt Medborgere til at oprette et Thorvaldsens Musæum, og de kunde nu melde ham, at der i Bidrag fra Landsmænd af forskjellige Stænder og Egne (deriblandt 1300 Bønder) var i faa Maaneder indkommet noget over 61.000 Rigsdaler (30,500 Spd.) til en Begyndelse.

Nye Arbejder.

Medens alt dette stod paa, gif det sin flittige Gang i Verkstederne: Noget blev færdigt og affendt, Noget blev anlagt i første Udkast, tidt noget ganske nyt.

Allerede med de første Planer til et Musæum var Lyften vaagnet hos Thorvaldsen til selv at komme hjem, og det havde han bestemt sig til, ialfald paa et Besøg, helst dog for at blive derhjemme og kun „ved en liden let Tur ned til Italien engang imellem at varme sig lidt“. Det gif da ligesom forrige Gang, han skulde til Kjøbenhavn: om Som-

meren troede han, at næste Foraar skulde han komme; men saa var det og det Arbejde ivoien, og det blev hver Gang en Umulighed. Flere Aar i Træk sendte Regjeringen en Krigsfregat paa Togt til Middelhavet for tillige at afhente de færdige og halvfærdige Arbejder til Slottet, Frue Kirke og andre; Skibene kom tilbage med en rig Fragt af Kunstværker, men han selv kom ikke.

Han var Aar efter Aar optaget af Forarbejder til en mægtig Billedstøtte i Bronze af en af Baierns ældre Fyrster, i Rustning og tilhest, 9 Alen høj („Maximilian's“ Rytter-Statue). Det gjaldt om at faa Holdningen myndig, Dragt og Rustning tidsvarende, ogsaa Stridsheften, som bliver holdt an, rigtig velstakt og utaalmodig, og tilfidsst det Hele gennemført saa langt over naturlig Størrelse. Under de omfattende Forarbejder hertil og Træulheden med alt det Tidligere, havde han tillige ganske andre Emner fore, mest i Relief: „Tre syngende Engle“, — „Tre spillende Engle“; — en Række Smaabilleder eller snarere Smaadigte, yndige jmaa Sjemtedigte i ophøiet Arbejde o. f. v.; det var, som om saadanne jmaa Digtninger sprudlede frem under Trykket af de mange store, alvorlige Arbejder. En anden Række Relieffer, rundt affaarne, fremstiller „de fire Aarstider“, i Sindbilleder, men tillige yndige Livsbilleder: „Foraaret“, en ung Pige og hendes jmaa Brodre, der hjælpe hende at binde Blomsterkrands, — „Sommeren“, en Høstpige og et eskende Bar ved Kornhøsten, — „Efteraaret“, en Jæger, der kommer hjem til Hustru og Barn, — „Vinteren“, en gammel, ærværdig Mand og hans Hustru, hyggelig om Aftenen ved deres varme Ildbækken: det er paa engang de fire Alderstrin i Livet og de fire Aarstider. Fremdeles skjønne Billeder efter

Homers Heltedigt om den troianske Krig, forskjellige fra dem, han havde udført for mange Aar siden. — og en Mængde andre. Til at opfinde som til at udføre havde han sin friske Ungdomskraft.

Horace Vernet og Thorvaldsen. Opbrud fra Rom.

Vi har fra disse Aar (Begyndelsen af 1835) et Portræt af Thorvaldsen, der viser os ham ved Arbeidet: det er malet af hans yngre Ven og Beundrer, den berømte franske Historiemaler Horace Vernet, der nu i syv Aar havde beklædt Hæderspladsen som Bestyrer af de Franskes Kunstskole i Rom, boet i hans Nabolag og under flere vanskelige Forhold været ham til Støtte. Franskmændene er maasse den af alle Nationer, der den Dag idag staar Thorvaldsen fjernt og er mindst oplagt og mindst istand til at fatte den storlaaede Simpelhed, det Lune, den milde, rene Følelse, der for os og Andre er det Bærdvægende i hans Arbejder. At det Samme har været Tilfælde dengang, er mere end rimeligt. De Franskes Forhærlighed for Glands og glimrende Virkninger kan vanskeligt forlignes med et Marmorarbejdes ædle No; i Billedhuggerkunsten — ligesom ogsaa i deres Sorgespil — havde den indtil videre bragt dem ind paa det Opstjlede. Men at de stode tilbage i denne Gren af Billedkunsten, vilde de nødigt vide af, da de i Malerkunsten afgjort indtog den første Plads. Saameget smukkere var det, at den Tids berømteste franske Kunstner Horace Vernet oprigtig hylde Thorvaldsens Mesterkab. Selv git han i en ganske anden Retning. Han malede i Oljefarve Slagbilleder fra Keiser Napoleons og andre franske Krige, med

Rytteri, Krudtdamp og Tummel, altid helst Optrin af Livet i dets Spænding og Bevægelse; sine store Billeder malede han uden den Slags Forarbejder, hvormed ellers Malerne udruste sig: hvad han havde seet en Gang, stod for ham med alle sine Enkeltheder, ligesom afmalet i hans Hukommelse, og det, han vilde bruge deraf, satte han raast hen paa Lærredet, uden stor Betænkning. Nu skulde Vernet forlade Rom for at tage til Nord-Afrika, hvor der var nye Gjenstande for hans Pensel i de Franskes Krige med Araberne, som han senere har fremstillet i livagtige Billeder; det største af dem er 8 Alen høit og 34 Alen langt.

For den franske Malers Afreise gjorde alle Nationers Kunstnere og en stor Mængde ældre og yngre Rejsende (blandt dem den engelske Statsmand Robert Peel) en Afskedsfest for ham. For Enden af Bordet i den store Sal stod Vernets Brystbillede, smykket med en Laurbærkrands; han selv sad med Thorvaldsen paa høire Side og den tydske Historiemaler Cornelius paa venstre. Den gamle Cornelius førte Ordet; efter Slutningen af sin Tale tog han Krandsen fra Bystens Hoved og satte den paa Kunstnerens eget. Men med stor Jovighed tog Horace Vernet den af og satte den paa Thorvaldsens Hoved: „Thorvaldsens Nærværelse tør ingen anden Kunstner bære Laurbærkrandsen, her er dens Plads!“ raabte han og kastede sig i hans Arme. Der lod en Jubel, saa det rystede i Huset. Under alt dette bevarede Thorvaldsen sin ophøiede No; og vist er det, at, bortseet fra al indre Udførelse, kunde Laurbærkrandsen umulig faa en bedre Plads, end paa hans solhvvide Hoved med de store, rene Ansigtstræk.

Kort før sin Afreise 1835 malede Horace Vernet Thorvaldsens Portræt;

Maleriet er i Legemsstørrelse: Thorvaldsen, noget over de 64 Aar gammel, staar i Arbeidskjorte, med sin Formespaan i Haanden, og Armen hvilende paa en Træbuk med det Brystbillede, han arbejder paa; det er Maleren Bernet, han havde aftaget i Veret.

Vi har et andet udmærket Portræt af Thorvaldsen, malet i Rom, en Snes Aar tidligere, af hans danske Ven og Beundrer *C. C. Ersberg*. Der se vi ham som yngre Mand, 44 Aar gammel: i festlig Dragt sidder han opmærksomt stuende, med et Blik i de klare Zine, der viser os Kunstneren aandeligt virksom; paa Bæggen bag ham sees hans store Relief „*Alexanders Triumftog*“. *Horace Bernet* har taget Mere af det daglige Menneſte med, og i de ældre Aar, som Thorvaldsen er bedst kjendt her i Landet, — viser os ham midt i Arbeidet, i Hverdagsdragt, men med det samme klare Kunstnerøie under hans hvide Haar. Maleriet er kjæft udført og med en Hurtighed, der skal have overrasket Thorvaldsen. Han havde siddet i nogen Tid og talt med Bernet, som havde det engang tidligere løst anlagte Billede opstillet foran sig og sin Pensel i Haanden; da Thorvaldsen vilde gaa og spurgte: „Naar vil Du saa have mig, for at begynde ordentlig?“ fik han til Svar: „Du behøver ikke at sidde mere, jeg er færdig.“ Han selv havde saa tidt forbauset Alle ved Hurtighed i Udførelsen; deri, sagde man, havde *Horace Bernet* villet kappes med ham, til Afsted.

Samme Aar som den bairiske Fyrste, med Hest, var fra Haanden, udførte Thorvaldsen, strax efter, den store Billedstøtte af Digteren *Schiller*, som vi har omtalt. I Sommeren 1837 var

der *Kolera* i Rom; saameget hellere betemte han sig til, som ofte før, at tage til Bjergene i de hede Maaneder, og gav sig med Flere paa *Veii*. Men de nærmeste Landsbyer var strengt affpærrede af Landbefolkningen, og han maatte tilbage til Byen. I ophoiet Arbeide udfastede han en sammenhængende Række Fremstillinger af et dybsindigt græft Sagn om den elskende Sjæls Prøvelser i Liv og Død („*Psyche's*“ Historie), hvoraf han allerede før havde hentet Emner til mere udførte Kunstværker.

I Sommeren 1838 kom igjen en Fregat til Middelhavet, for at afhente Kunstværker; de laa i 62 Kister færdige i Havnen og bleve indstibede.

Saa gik Thorvaldsen med ombord. Han reiste hjem til sit Fædreland tilhøjs med et dansk Krigsskib, ligesom han første Gang — for 42 Aar siden — var reist derfra. I *Kolera*-Sommeren havde han faaet sit Testament losformelig udstedt og vidnefast og havde nu nylig sendt det hjem.

3. Thorvaldsen i Danmark.

Gjemkomst til Kjøbenhavn.

I Kjøbenhavn havde man længe glædet sig til at modtage ham; nu da der kom Brev om, at han var paa Skibet, turde Folk først rigtig tro paa, at det blev til Alvor med Gjemkomsten.

En September-Aften 1838 var Fregatten isigte Nord for Kronborg, men for Modstrøm og Modvind maatte den gaa til Anters. Næste Dag var en Søndag; der kom et Dampskib ud med Danske fra Helsingør og deres Gjenboer Svanke fra Helsingborg, festlig med Musik og under begge Landes Flag: det lagde paa Siden af Fregatten, og her fik Thorvaldsen, i Sang og Tale,

den første Modtagelse paa Nordens Grund; han søgte at styde den over paa, at „Fregatten nu var kommen tilbage“.

I Kjøbenhavn var der paa Nicolai Bagtaarn reist en høi Flagstang, og hele Søndagen havde der staaet en Mand paa Udtig længt ude ved Havnen, for at give Tegn, naar Flaget kunde heises; Folk saa derop: der var ikke Andet end Stangen at se. Mandagen den 17de September var der en tæt Taage. Imidlertid havde Fregatten lettet og blev af et pustende Dampskib bugseret ned ad Sundet. Paa begge Sider gled der Baade med Musik og Sangere, og fra de halv usynlige Kor i Taagen lod der nu en dansk Sang ved Styrbord, nu en svensk ved Bagbord. Lidt op paa Eftermiddagen opløste Taagen sig i en Støvregn; — Flaget steg tilveirs: Fregatten var under Opseiling, tæt udenfor.

Bludselig var Gaderne mylrende fulde af Mennesker, som strømmede ud mod Toldboden; de, der skulde tage imod ham paa Rheden, ilede til Baadene. Der var en Mængde Baade, som laa færdige, festlig smykkede med Blomstertjæder og vaiende Flag, en for Kunstnere, med Billeder efter Thorvaldsen i Flaget, en for Digtere, med en gylden Vingehest, andre for Haandverkere, Studenter, Læger, eller for blandede Mandfaber; de havde faaet en Soofficer til at føre Toget an. Baadene glede ud fra Bolværker og Skibspladse, nogle fra den, hvor han som Dreng hjalp sin Fader med Gallionsfigurer; de fulgtes ud ad Havnen, med klingende Spil; saa delte de sig i Rækker og lagde sig i to Halvkredse rundt om Fregatten. I det Samme brød Solen frem gennem Skyerne, og der slog sig en Regnbue, som en straalende Vresport, fra Syd til Nord over Skibet, hvor Thorvaldsen

saaes paa Standsens Dæk ved Rælingen. Sangerne stemmede i med en Velkomstsang, digtet af Heiberg:

Velkommen — „fra din varme Sol
Hid til din kolde Bugge! —“

Og da Sangen taug, saa lod der et „Leve Thorvaldsen!“ og rungende Hurra'er, i Kor fra Baadene; saa lod det og saa gjenlod det, i de mange tusinde Stemmers Kor, fra Toldboden, Strandbredden, Fæstningsvolden, fra Skibe langs op ad Møsterne, fra Træer, fra Binduer og Tage. Fregatten blev entret fra alle Sider. Under Stimmelen af Venner og deres jublende Hilsener var det en Lise for Thorvaldsen at opdage flere og flere bekendte Ansigter fra Rom og fra forrige Tider. Snart efter strømmede Folk tilbage i Baadene, da de opdagede, at han allerede sad med sine Nærmeste i Storbaadene; den satte af, og under Hurraraab fra Vanter og Ræer af Fregattens Mandskab, der mandede Kaa til Afsted, gled den for Sluproernes faste Nareflag ind mod Land, fulgt som i Kaproning af de stimende Baade.

Paa Toldboden blev han modtaget af Kunstskolens Medlemmer og af flere af sine ældste Venner. Hans ædle Skikkelse og simple Paaklædning gjorde et dybt Indtryk ogsaa paa Almuen, som var talrig med ved denne Fest. Vognen, der hjørte ham til hans gamle Leilighed og Verksted i Kunstskolen paa Charlottenborg, rullede langsomt frem gjennem de bolgende Menneskemasser: Kjøbenhavns Ungdom havde spændt Hestene fra og trak hans Vogn lige ind i Gaarden; men det syntes han ikke om, da han fik at vide, at det var Mennesker, der havde trukket ham. Hans Bærelser var festlig ophyste, hans Arbejder opstillede. Udenfor vrimlede hele Torvet af Unge og Gamle, som stod og saa op efter Thorvaldsen og blev staaende, indtil han

traadte frem paa Altanen og, med det høide Haar omsjufet af Aftenvinden, modtog deres jublende Leve; Thiele, som var hans tro Ledfager, fortæller, at da de kom til Altandøren og saa ud over dette Hav af Menneſkehoveder, der fyldte den store Plads, havde han ſøgt at skjule ſin Undſeelse under en Stjemt, at det var jo ligesom paa Pederspladsen i Rom, „naar Haven ſkal uddele Beſtiqnelſen“. Senere paa Aftenen bragte de unge Kunſt- neren ham et Fakfeltoq i Haven, til en Sang af Chriſtian Winther.

Modtagelſer og Velkomſter gjentog ſig endnu i længere Tid. Kunſtſkolen havde, til Brug ſom aarligt Udmærkeſtegn, ladet ſlaa en Skuemynt, med Thorvalds- ſens Hoved og langs Randen ſine Af- bildninger af hans ypperſte Verker, en af de ſkønneste Medaſjer, man kjender, præget af hans fordums Lærling, den unge Billedhugger Chriſtensen. Uni- verſitetets Beſtyrelſe, ſom tillige er Bærge for Frue Kirke, hiſede ham velkommen ved at anvife Pengemidler til at ſaa hans fleſte Arbejder for Kirken udført i Mar- mor. Han havde paa egen Regning ladet Kopſtlerne ſaaledes udhugge i Rom, og afgav dem nu til en Pris, der neppe har kunnet dække hans Udlæg; men han blev ſærdeles glad over Beſtillingen og ſagde flere Gange til ſine Venner, at „ſaaledes, paa ſaadan en Maade er det, at man ſkal ære en Kunſtner!“ Ogsaa med Stadens Omriqhed var der For- handlinger, og Thorvaldsen fornyede ſit Gavebrev; han var kort forinden bleven Gveſt-rger i Kjobenhavn. Alle kappedes om at hædre ham og om at have ham i Selſkab hos ſig; hans Mid- dage og Aftener vare gjerne optagne af flere, til Deſing.

Om Forniddagen var der Mange, ſom beſogte ham i hans Bærelſer, og han viſte dem med uførtroden Venlighed omkring mellem ſine Malerier paa Væg- gene og ſine egne Arbejder og forklarede dem paa bedſte Maade; hvad der var rigtig godt lykkes for ham, kunde han glæde ſig ved, ſom om det var en anden Kunſtnerſ Verk, han gif og foreviſte. Men der tegnede ikke til, at han ſkulde ſaa Ro til at arbeide videre for det Førſte. Endelig opdagede han, at Folk allerheſt vilde ſe ham ved hans Arbejde, ſe ham forme i Leret, — og ſaa var Alting godt. Det Førſte, de ſaa ham forme, var et ſkjont Relief: „Barneſ Stnſengel“, til en af Kirkeblokkene i Frue Kirke.

Ophold paa Nyſø; bibeliſke Billeder.

Der var dog jevnlig Standſninger og Forſtyrrelſer, indtil han næſte Sommer fik et Friſted paa Herregaarden Nyſø ved den ſnutte Præſto Fjord, hos Baron Stampe's, hvem han kjendte fra Rom. Ved Kanalen nede i Haven byggede de et Verkſted for ham, et Slags Vſtthiſ; Grundtvig indviede det til Arbeidsbrug med en Tale og kaldte det „Volunds Verkſted“, eſter det nordiſke Oldſagn om Smeden Volund, der var ſaa kunſtfer- dig, at han ſmedede ſig Vinger, hvor- med han kunde flyve. Det blev ſtrax taget i Brug og ſtod ſnart fuldt med nye Arbejder. De paſſede Forſyningen med Ler og andet Tilbehør; de vogtede paa hans Arbeidsſtimer; til Udſpredſe eſter en ſlittig Dag forgede de for Udflugter i Eggen, og at der jevnlig var Gjeſter af Folk, han holdt af.

Denne Sommer gjorde Thorvaldsen Udkaſt i Ler til to af de store Billedrækker til Frue Kirke: „Kriſti Indtog i Jeru-

falem" og „Gangen til Golgatha“. Den har vi begge beskrevet nærmere. Til Alterbilledet for Stavreby Kirke, som tilhører Besidderen af Nyso, udførte han næste Aar (1840), ligeledes i ophøiet Arbejde, „Kristus og Disciplene i Emaus“, efter Anden Paasfedags Evangelium. Gjennem det huede Vindu i Herberget ser man Ranken af en Vinstof og Toppen af et Palmetræ udenfor: det var Asten, men er ikke mørkt endnu. Den Opstandne sidder ved Nadverbordet, med Blikket vendt mod Himlen og med opragt høire Haand, velsignende Brodet, som han vilde bryde; paa hans Hænder og Fod sees Naglegabene. De to Disciple har reist sig fra deres Bænke; den Yngre knæler ned, med foldede Hænder, i Fortrosthing og Tro; den Eldre, med Hænderne forsviis over Brystet, staar og stirrer paa Mesteren i Gjenkjendelsens Andagt: man kan ligesom se endnu, hvor „Hjertet brændte, da han talte til dem paa Veien“. Billedet er 2 Alen høit og 2½ Alen bredt. — Til et Billede af lignende Størrelse, lidt bredere, tog han Emne af Hyrdelivet i det gamle Testamente: „Rebekka og Elieser ved Bron-den“; hun holder Vandkruffen op, medens han drikker; bag ham en Dreng med Abrahams Gave og Kameldriveren, bag Rebekka to Hyrdepiger med Kruffer og en Hund, som laper af Spildevandet.

Musæet. Fædresandste Gmmer. Dagligt Liv i Kjøbenhavn.

Fra Nyso tog Thorvaldsen jævnlig til Kjøbenhavn og var gjerne der i Vintertiden. Spørgsmaalet om det paa-tænkte Musæum gav baade ham og mange Andre nok at brydes med. Allerede i Rom havde en opfindsom ung Bygmester Bindeshøll grundet paa, hvorledes alle

de mangehaande større og mindre Arbejder bedst kunde fordeles og opstilles saaledes, at man kunde se dem i et godt Lys og saaledes betragte dem med Samling og Andagt; han havde sine egne Meninger herom og havde foreløbig aftalt sine Planer med Thorvaldsen. — Men hvor skulde Musæet staa? Nogle foreslog at benytte en halv færdig Marmorbygning, der havde været bestemt til Kirke og snart et helt Aarhundrede havde ligget som i Ruiner*); Andre foretrak en friere Plads i „Kongens Have“, mellem de grønne Træer, Andre ved en Spadsfergang ude ved Havnen. Midt under disse Drøftelser stjænkede Kongen til Byggeplads en Grund ved Christiansborg Slot. Det var der da Mange, der slet ikke syntes om: det store Slot, saa tæt ved, vilde trykke Bygningen, og paa den ældre Grund her vilde den blive altfor smal! — Byggepladsen blev imidlertid modtaget, med Tak. Men hvem var saa Byggherren? Det var dels Musæets selvskrevne Bestyrelse, som havde udstedt Indbydelsen og samlet Pengene til det, dels Stadens Dyrighed, som skulde tilskyde det Manglende, dels ogsaa Thorvaldsen. Under disse Banfæltigheder havde han en god Støtte blandt Flere i en høitstaaende Embedsmand, Konferentsraad Jonas Collin, Bestyrelsens Formand og den Samme, der i mange Aar har virket med Nidkjærhed som Formand for Landhusholdnings-selskabet. Han var en øvet Forretningsmand, en oprigtig Ven og Beundrer af Thorvaldsen, og allerede under Museumsfoiden i Rom havde han ved sin Bestemtthed og Aabenhed hjulpet Kunstneren tilrette med at beslutte og afgjøre, hvad han selv helst vilde, men ikke kunde.

*) Om Marmorirken se forrige Aargang Side 563 (24de Binds 19de Sæfte).
Feb.

Bindeshøll fremlagde sine Planer; han blev Bygmesteren, og Arbeidet begyndte at skride frem.

Den gamle Konge Frederik den 6te døde i December 1839. Thorvaldsen, som havde været ham meget hengiven og mange Gange sagt om ham: „det er et godt Menneſte“, var ſtrax villig til at ſtaa dem bi, der vilde opreife ham et Mindesmærke. Det er ſenere reift paa Slotshanken ved Standerborg i Jylland: et mægtigt Bryſtbillede og paa Fodſtykket i ophøiet Arbeide Sindbilleder, ſom hentyde til hans Styrelſe af Rigets indre Anliggender: Stavnſbaandets Løsning, Stænder-Anordningen, Reſfærdigheds Pleie og Kunſters og Vidensſtabers Beſkyttelſe. — Den nye Konge Chriſtian den 5de, der ſom Prinds havde været flere Gange i Rom, hylde Thorvaldsen og ſtadig vexlet Breve med ham, var en dannet Kunſtven, forreften af Perſonlighed mere forſkjellig fra Kunſtneren, end hans Forgjænger havde været. Paa hans Beſtilling udførte Thorvaldsen et Standbillede af Kriſtian den 4de, til at ſtobes i Bronze, halvfjerde Alen høit: Kongen i ſin Tids Dragt, med Elefant-Orden under den brede, ſintſtufne Halskrave, Røllert (o: Bryſtharniſk eller Brynje af Læder), Kravestovler; i den nedhængende høire Haand holder han ſin Fjederhat, den venſtre er ſtøttet til det lange Slagværd; Anſigter, med Haaret glat kjæmmet over Panden og den ſlettede Mareløf ned ad Bryſtet, har hans beſkjendte uforfærdede og myndige Kongemine. Billedſtøtten var forſt beſtemt til Kriſtian den 4des Gravkapei i Røſkilde Domkirke, men er nu opſtillet mellem Træer og Blomſter ved Roſenborg Slot, en af Kongens egne ſkjønneste

Bygninger. — Et lidet Tidsbillede af Fædrelandsſtorien udførte Thorvaldsen i ophøiet Arbeide til et Mindesmærke i Vaabenhuſet af en Kirke i Fyen, hvor „Preſten Hans Madsen“ havde haft Kald. Han blev ſom ung Preſt under Grevens Feide miſshandlet og holdt fangen af Uhbekkerne, men ſlap bort; i et Stab, hvor han var indespærret, havde han hørt Planerne til Slaget ved Ørnebjerg. Man ſer ham barbenet, med et Loug om Livet, hoormed hans Preſteſkjole er opbunden, og i Haanden en lang Humleſtang, ſom han paa ſin Flugt havde ſlaget ſig med over Vandet; han bringer Budſkab om Fiendens Planer til Feltherren Johan Rantzau, ſom ſtaar opmærksom overfor, i fuld Jernruſtning, ved ſit Telt, med en Sriver til at optegne Preſtens Meddeleſer.

Diſſe fædrelandske Emner — de forſte, der havde mødt Thorvaldsen paa hans Kunſtnerbane, afvexlede igjen med bihelſte og med oldgræſte og med Sindbilleder, af Art ſom de før beſkrevne, men af ny Opfindelſe. Naar det, han ſogte, laa tilrede hos Forgjængere i Kunſten, tog han villig op efter dem, og var da heller ikke bange for at ſige: „derfra har jeg det, — men mit er bedre“. Da engang en ung Billedhugger ſpurgte ham til Raads om et Emne, Thorvaldsen ſelv havde behandlet, ſogte han i ſin Skuffe med de ſmaa ſtaarne Stene og tog en af dem frem: „ſe her, denne har jeg brugt“. Paa Indvendingen, at ſaa blev det jo ikke originalt, ſvarede han: „Gjør De det kun! det bliver nok originalt“. I hans Værkſted i Kjøbenhavn blev der tillige arbeidet ſittigt i Marmor, og her ſom i Rom hørte man Meiſelens klinge.

Folk havde meget at spørge om hans daglige Levemaade og om hans Dyder og Lyder. Det hed, at han var mistroisk, godtroende, paaholden, gavmild, det Ene og det Andet. Som de Fleste, der ere opvorne i fattige Naar, var Thorvaldsen for saa vidt paaholden, som han ikke holdt af Smaaudgifter, navnlig ikke af at give Penge ud for sin egen Person; i det Større kunde han være rundhaandet, og han endte, ligesom Holberg, med at gjøre det danske Folk til sin Arving. Tarvelig var han for eget Vedkommende. Naar han gif ud, var han fint klædt, om Vinteren i en blaa Slængkappe med Floiels For, der faldt over Bryst og Skulder i høist klædelige Folder; den havde forresten holdt ud i nogle og tyve Aar. Han stod gjerne tidlig op. Om Morgenen drak han to store Glas Mælk og spiste to Tvebaffer, og det gif han paa indtil Klokken 4—5, da han, efter fuldendt Dagverk i sin Kunst, klædte sig paa for at gaa i Middagsstue. Hver Dag var han buden ud, som oftest flere Steder. Hans Tjener og gode Ven Wilkens maatte holde Rede med, hvor han var først indbædt og bringe ham derhen — selv vidste han ikke altid, hos hvem han var i Stue; efter Middag blev han hentet og bragt videre, til andre Venner, helst dog til Stuepladsen, det Kongelige Theater, hvor han havde sin Friplads foran til Benstole: han var let at kjende paa de hvide Haar. Syngestykker, Dands, Lydstykke eller Sørgespil, han vragede ikke og var en opmærksom Tilskuer.

Ved Hoffet som i borgerlige Huse var han velset. Han havde nu en høi Titel, og den Dag, han fyldte 69 Aar og gif i det 70de, havde han som en Foræring til Fødselsdagen faaet en høi Orden: Storkors af Dannebrog; da han i den Anledning skulde vælge sig Skjoldmærke,

gjorde han nogle Bhanis-Udtaf af Thor med Hammeren, og til Omkrift: „Frihed og Kjærlighed til Fædrelandet“; men Tegningen fik han aldrig udført til Aflevering. Sin Rang gjorde han Ære og kunde fore sig med en Hofmands Finhed og Bærdighed. Efter et oftere gjentaget Onske havde han engang lovet ved en Hoffest at møde med alle sine Ordener. Men da han skulde have dem heftede paa, viste det sig at være en Umulighed: han havde saa mange, at han ikke kunde rumme dem paa sit Lægeme, og det mindre Udvalg, han maatte gjøre, stak endda Mange i Dinene. Han var forresten strengt samvittighedsfuld med, hver Gang at faa de Ordener valgte og paahæftede, som passede hos den Rangsperson eller den udenlandske Minister, der havde indbudt ham.

Hædret blev han paa mange Maader. Brovægteren ved Knippelsbro, en graahærdet Fjænder, som selv hedte Thorvaldsen og anog sig for en Slægtning, besøgte jevnlig sin Naame Søndag Formiddag, og de to Gamle sad sammen i Sofaen i venstabelig Samtale. Mange kom for at faa Understøttelse i Penge eller Paategning paa Ansøgninger, men Brovægteren ikke. Paa Tjenerens Bemærkning, om det dog ikke skulde være Meningen med hans Besøg, afbrød Thorvaldsen ham: „Nei! han siger, at han ikke trænger til Noget og vil ikke have Noget; men det glæder ham, at han er i Familie med mig! — Og kan det glæde ham, saa lad ham kun blive i den Tro!“

Et Aar i Rom.

Efter tre Aars Ophold i Hjemmet gjorde Thorvaldsen (1841) med Baron Stampe's fra Nyssø en Udslugt til Rom.

Hans Reise gjennem de store Byer var, som sædvanlig, en Række Triumftog.

Da han var kommen til Ro i Rom, omarbejdede han her, til Udførelsen i Marmor, to af de store Apostelskikkelser til Frue Kirke, som han ikke havde været tilfreds med. Den sidste af dem, Judas Thaddæus, vilde han være ganske ene om: selv sammensatte Jernforbindingen, som skal stive paa Leret, saa opstable og paakline den raa Vermasse og deri tilsidst udforme Skikkelsen; han blev, til Alles Forundring, færdig med det Hele paa ti Dage. Blandt mindre Arbejder i Relief udfastede han en Række bibelhistoriske: Maria's Bebudelse, — Hyrderne Julenat ved Krybben, — Barnemordet i Bethlehem og Flugten til Ægypten, disse to i samme Billede, adskilt ved en svævende Engel, der beskytter de Flygtende, — Kristus som tolv Aar gammel i Templet o. fl.; de høre til Thorvaldsens rene, enfoldigste Fremstillinger, og ligesom Maleren Rafaels allerførste Ungdoms-Arbejder stemme de forunderlig sammen med Grundtonen netop i disse evangeliske Fortællinger.

Leilighedsvis besøgte han gode Venner blandt Kunstnerne, der havde Noget at vise ham. Digteren H. P. Holst har fortalt om et Formiddagsbesøg, hvor han fulgte med, til en tydsk Maler Overbeck og derefter til en svensk Billedhugger Fogelberg. Overbeck, en af Tydsklands berømte Kunstnere, malede fromme bibelske og andre hellige Billeder, med et Gfsterstik af den tidlige italienske Kunst for Rafaël; han var selv gaaet over til den katolske Kirke fra den lutheriske og havde siden levet længe i Rom. Fogelberg, ligeledes en ældre Mand, havde i sin Ungdom lært i Stockholm hos Sveriges største Billedhugger Sergel, der endnu for Italieneren Canova's Tid,

og for Thorvaldsen var født, havde taget Jodfæste i den græske Kunst, men var for tidlig kommen fra Rom. Fogelberg fortsatte sin Uddannelse i Paris og sluttede sig senere mest til de franske Kunstnere; i Rom, hvor han havde taget Ophold for en Snes Aar siden, vandt han et Navn ved Billedstøtter, dels af græske Guder og Gudinder, dels af nordiske: af „Odin“, „Balder“ og „Thor“. — Besøget gjaldt først Overbeck, som havde hedet Thorvaldsen se en stor Tegning til et Maleri, der skulde forestille „Kristi Gravlægning“. I sin lange sorte Fløiels Kaabe, med en høi Fløiels Kalot paa det smukke, fine Hoved og langt nedhængende graa Loffer pleiede den tydske Kunstner at modtage Fremmede med høitidelig Anstand, stille nedladende; ved dette Besøg var han meget ærbød'ig og gif med sin Kalot i Haanden. Thorvaldsen betragtede opmærksom den store Tegning: de sørgende Kvinder, Mændene, Kristi døde Legeme. „Alt det derhenne er meget godt“, sagde han, „og den hellige Moder med, — men han selv duer ikke“; Overbeck haabede at komme sin Tanke nærmere under Udarbejdelsen. „Han er ogsaa sølt fortegnet“, saiede Thorvaldsen til; Overbeck rakte ham ivrig et Stykke Sortkridt og bad ham have den Godhed at rette paa Hovedfiguren, inden han gif. Det skede, og under Kunstnerens mange Taksigelser tog de Afsted. — „Nu skal vi se Noget af en anden Lunde“, sagde Thorvaldsen, idet han straaede ind i en Sidegade: „jeg vil op og se den Thor, som de snafte saa meget om; jeg vil se at lære noget Nyt, for ham har jeg aldrig turdet binde an med.“ Fogelberg blev ganske bevæget ved at modtage ham: „Jeg har i det Punkt min egen Religion“, sagde han, „og jeg finder, at det er en stor Værd for mig at saa Besøg af Thorvaldsen,

end det var for ham at faa Besøget af Paven." Efter de gjensidige hjertelige Hilsener fik Thorvaldsen pludselig Die paa den vældige „Tordengud", der med sin Hammer paa Skulderen syntes at træde lige hen imod dem. „Ei, ei!" gjentog han et Par Gange, og tog uvilkaarlig Hatten af, „ser han saadan ud? Naa! det er der da Mening i!" Han bed Tænderne sammen, som naar han var rigtig opmærksom, og betragtede Kunstværket med Glæde og Beundring; Odin og Valder saa han ogsaa paa, men han kom strax efter igjen tilbage til Thor. „Hvor i al Verden har De dog faaet fat paa ham?" spurgte han fornoiet: „kan De gjøre mange af den Slags, saa faa de jo Ret hjemme i Kjobenhavn, og jeg faar Uret. — Naa," sagde han venlig og gav Fogelberg Haanden, „det skal glæde mig at faa Uret". Med disse Ord gif han. Fogelberg var blussende rød og havde Taarer i Øinene; han kunde ikke faa et Ord over sine Læber. Paa Gaden blev Folk staaende høvert Dieblit og hilste Thorvaldsen som en Konge; han gif i dybe Tanker. Paa en Bemærkning af hans Vedjager, at det forekom ham, han havde været for streng mod Overbeck, svarede Thorvaldsen: „Saa, synes De det? — Ja, men man maa kjende sine Folk! Han, som vi var sidst hos, han kan aale, at man roser ham, men det kan Lydskeren ikke."

Næste Sommer reiste Stampe's tilbage fra Rom, men Thorvaldsen kunde umulig gjøre sig færdig endnu. Om Efteraaret kom der en dansk Krigsfregat for at afhente Kunstværker og Kunstjager, en stor Yadning; i hans tomme Verelser blev der nu meget uhyggeligt. Tog han hjem med Fregatten, kunde han undgaa, som han har ytret, at „blive trukket om i Europa som et Vidunder". Efter tiltagende Tvivl og Raadvildhed

besluttede han sig da hertil tilsidst, men saa hemmelig, at han ikke fik sendt klar Bæstet derom til Skibet; da han kom til Havnebyen, var det nylig aßeilet. Det blev han meget fortornet over. Heldigvis havde han truffet en ældre dansk Dame, som var paa Hjemreisen og hun tog sig af ham med samt hans Rejsekrin, hvori han havde sine kostbareste skaarne Stene. Det var ham om at gjøre at komme hjem for Fregatten, og saa gammel han var, havde han Kræfter nok til, nu og da styrket ved en liden Blund, at sidde i sin graa Rejsefrakke flere Dage og Nætter i Træk i en Postvoagn. Ideelig blev han opdaget af Medreisende, som gjorde Stads af ham; for at nyde lige Ret til hans Selskab, byttede de Plads fra de forskjellige Bogne ved hvert Skifte: Hvile blev der ikke meget af. Imidlertid gif det muntert fremad, og han kom til Kjobenhavn i Oktober 1842, flere Uger før Fregatten.

Sidste Arbejder.

Dagen efter sin Hjemkomst gjorde Thorvaldsen en Tur til Musæet, som var opmuret og under Tag. Mellem de nogne, blomstermykkede Mure blev han her modtaget af Stadens Vrighed, Bestyrelsen og Bygmesteren; Studenterne hilsende ham med en flerstemmig Sang, der havde ligesom sin Sangbund i de tomme Sale, hans Verker nu snart skulde fylde. Midt i Musæets fredelige Gaard var der en aflang Forbygning i Gulvet; han saa derned, sagde ikke Noget; han vidste, at der skulde engang hans Stov gjemmes. Saa gif han tilbage til sit Verksted. Han opsatte dog ikke længe at uddvide sit Gavebrev til de Pengemidler, han maatte efterlade sig ved sin Død, og

anviste strax en betydelig Sum, Alt til Musæets Udstyrelse ved Bestillinger hos danske Kunstnere. Selv var han endnu langtfra færdig med de Arbeider, han havde i Tankerne.

Paa Nyho udførte han flere rundt affaarne Relieffer, deriblandt et, som han kaldte „Kjærligheds Svanesang“: den vingede Yngling, med Due og Pilekogger paa Ryggen, flyver bort, sagte spillende paa sin Strengelæg, og fornedet fejler en Svane. Et Sidestykke hertil bragte ham paa en ny Tankerække: de frie Kunster, eller egentlig deres Skyttsengle, deres vingede Skyttsaander (Genier), enhver af dem ligesom ved sin Kunsts Bugge. „Malerkunsten“, hvis Hoved minder om Rafaels, sidder, med Pensel og Farvefaal, foran en anlagt italiensk Altertavle med Mariae Bebudelse; „Billedhuggerkunsten“, med Meisfel og Hammer, foran et græst Relief med Guder, samlede ved Visdomsgudindens Fødsel; „Bygningkunsten“ staar lænet til en græst Soile, med Pæsser i den ene Haand og Lod=Snor i den anden, og ved Soilens Fod en Tavle med Grundplanen af et græst Tempel.

I Kjøbenhavn havde Thorvaldsen Bestilling paa fire mægtige Billedstøtter i Bronze; de vare bestemte til Fordybninger i Muren paa begge Sider af Kristiansborg Slots Hovedport, og skulde i Indhold svare til de fire runde Marmorbilleder i ophøiet Arbeide, som han for længesiden havde udført og som var indsat i Muren ovenfor. Han begyndte med den, der skulde forestille „Styrken“, og formede den som Kjempen mellem Grækenlands Sagnhelte, den unge Hercules, der fra Buggen, indtil han, prøvet og lutret, blev optaget i Gubernes Kred, havde kæmpet med Volds-mænd, Roudyr og Uhyrer og overvundet dem alle. Efter de givne Grundtræk

har Kunstneren fremstillet ham som Styrkens levende Billede: nogen, musflestærkt, med kort, krollet Haar og brede Skuldre, færdig til Kamp; i den høire Haand den sænkede Rolle, over venstre Arm og Skulder Lovehuden som hans Skjold. Der var en Ungdomskraft i Skikkelsen, som den stod fuldt udformet, ser Men hoi.

I Aaret 1844 forestod der en smul Fest paa Kunstskolens Stiftelsesdag, den sidste Marts: det blev det Aar netop Halvhundredaars=Dagen efter at Thorvaldsen som ung Kunstner var bleven fremkaldt for at modtage den „store Guldmedalje“. I al Stilhed blev der gjort Forberedelser til Festen.

Hver Nytaarsdag vilde han altid have et nyt Arbeide fore; det havde han aldrig forsømt, og han havde den Overtro, at det gav Lykke for hele Aaret. Aar maatte han den Dag ligge paa Sofaen for et Saar paa Benet, der var brudt op, og det var han meget fortrædelig over. Forresten vor hans Befindende herhjemme fuldt saa godt, som det havde været i Rom: ikke Mange har høvt et sundere Arbeidslegeme end Thorvaldsen. Han kom ogsaa snart paa Benene og til sit Arbeide. Blandt Andet fortsatte han Rækken af de runde Relieffer med Kunstnerens „Genier“; „Digtekunsten“ havde han bestemt til en Skuepenge til Vre for Dehleschläger. Derefter et nyt Udkast til „Billedhuggerkunsten“, denne Gang isærd med at eftermeisle den nedre Del af Fidias's store Billedstøtte af „Himlens Gud“ med Tordentilen: Grækerens overste Gud, afbildet i Kunstens ypperste Verk. Dette Relief fik Thorvaldsen netop færdigt paa sin „romerste Fødselsdag“ den 8de Marts; men han var ikke rigtig tilpas, vilde ikke have gode Bønner, som sædvanlig, ind at lytsonke ham, og sad ene hjemme,

indtil han om Aftenen gik ud for at høre Musik. I de næste Uger havde han Trykken for Brystet, og han var heller ikke fornøiet med sin Kunsts Skyttsaand, saa lavt nede ved Billedstøttens Fod, tilsidst tog han et Stykke Kridt og tegnede paa sin store Table en yndig, vinget Skikkelse med Meisjel og Hammer, siddende kjæft paa Skulderen af Fidias's mægtige „Himmelgud“. De nye Udkast viste han gjerne sin tro Ven og Tjener, nu ogsaa det sidste, som han selv var glad over: „Billedhuggeren maa hoiere op!“ sagde han spøgende og viste paa Tavlen. Siden han kunde forme det i Ler, havde han dog først et Brystbillede af Luther at udføre, som Forarbejde til en længe paatænkt Billedstøtte udenfor Frue Kirke, der ikke godt havde kunnet paabegyndes i det pavelige Rom.

Den Dag, han havde anlagt Luthers Brystbillede og begyndt at udføre den høire Side af Ansigtet, var han ikke rigtig vel; Thiele havde besøgt ham i Kunstskolens Grinde, og saa havde han med Et givet sig til at tale om sin Død: „Med mig er det snart forbi! — førend Noget tænker derpaa! Og jeg vilde ret ønske,“ tilføiede han, idet han foldede sine Hænder paa Brystet, „at det maa ske snart, førend jeg falder mig selv og Andre til Byrde“; han stod ligesom i stille Bon. Næste Dag, den 24de Marts, efter en sønløs Nat, var han igjen ved sit Arbejde paa Luthers Brystbillede; Thiele havde bragt ham et gammelt Kobberstik, til Hjælp med Ligheden. Om Aftenen fulgte Bindesbøll ham til Theatret, hvor han sad paa sin vante Plads. Da Musikken just skulde begynde, boiede Thorvaldsen Hovedet tilbage og gled ned ad Bænken, — blev baaret ud, — fjort hjem til sin Veilighed skraas overfor. Han var død. Det var et Hjerteonde, en pludselig indtrædende Afspærring af

Blodløbet i Hjertets Krandsaare, der i et Nu slukte hans Liv. I hans Arbeidsstue stod Kridttegningen af Billedhuggerkunstens Engel og det halv færdige Brystbillede af Luther.

Jordekjærd.

Det gik som en Løbeild gennem Byen, gennem Landet og vidt omkring til fremmede Lande, at Thorvaldsen var død. Dagen for hans Halvhundredaars-Fest, i den store Sal paa Charlottenborg med de lange Rækker af Afstøbninger efter Oldtids Mesterverker, stod hans aabne Egteræes Kiste; der laa han i Dødens Sønn, med en Laurbærkrands om de hvide Haar, ved hans Fodder en Sølvkrands fra Skolernes Ungdom. Kisten var rigt behængt med friske Krandsse. En af Musæets nidkjære Bestyrere, Professor Clausen, holdt en Tale til Afsted; Kisten, med Thorvaldsens Meisjel paa Laaget, blev baaren ud af Kunstnere, og fra Altanen, hvor han efter sin Hjemkomst havde modtaget de jublende Hilsener, lod i Sangens Toner et sidste Farvel. Paa begge Sider af Gaderne, hvor Toget skulde gaa frem, stod Haandverkslaugene i Rækker, med florhængte Faner, og sluttede sig efterhaanden til Følget, som blev større og større. Fortoug, Binduer, Tage var besatte med Menneffer; fra mangt et Bindu, med Mænd og Kvinder sørgeskædte, blev der kastet Blomster paa Kisten. Klokkerne ringede, Folk stod med blottede Hoveder, mange simple Folk med Taarer i Øinene: de havde altid vidst, at han var deres Ligemand ligesaa godt som Kongens.

Toget gik til Frue Kirke. Der udenfor ventede Studenterne med sin Sangforening og sluttede sig til den stille Stare; Kongen, Kristian den 8de,

og hans Søn Kronprinds Frederik modtog den ved Indgangsdøren og førte den op ad den brede Kirkegang, hvor Kisten blev henstillet foran Koret. Hele Kirken var behængt med Sort, Lyfene tændte; i Dæmringen paa den sorte Grund lysnede de hvide Marmor Skitfelter langs Kirkens Vægge og over dens Alter. Og i Toner af Hartmann, med Orgel og Basuner, lød der en gribende Sorgemarsch, — den samme, som mange Aar derefter skulde lyde over de mørke Bande, den Aften. da Frederik den 7des Ligfærd gled langsomt hen til Kongeborgen. Efter Sorgetalen og Slutningskoret var der hele Dagen ligesom Valfart til Kisten af Folk af alle Klasser. Om Aftenen blev den henstillet i Sakristiet.

I de følgende Aar blev Thorvaldsens Museum bygget færdigt og udsmykket. derefter hans Verker opstillede paa deres Plads i Salene, Kamrene og de omløbende Gange. Hans Verker i Kunsten skulde være hans Mindesmærke, og midt imellem dem skulde hans Støv hvile: det Døstte havde han selv udtalt. Det fredelige Gravkammer var himmelblaat malet, med Palmer og hvide Viskier. En tidlig Septembermorgen i det mindelige Aar 1848 førte en Kreds af Benner hans Kiste fra Frue Kirke til Gravkammeret i Musæets Gaard; Graven blev dækket med brede Stene. Der voyer en Flor af Roser over hans Hvilested.

4. Thorvaldsens Museum.

Bygmesterens Opgave.

Den Opgave at bygge Thorvaldsens Museum var baade en smuk og en ny Opgave, og Bindesholl havde Gaverne til at løse den; den var stillet og den

er løst saaledes, at dette Museum værdifuld kan have eller faa noget Sideskuffe.

For det Første skulde det paa en Gang være en Kunstsamling, med Billedhuggerarbejder, og tillige et Mindesmærke, et Eftermæle, med en Grav som Midtpunkt. Derved var der angivet en egen alvorfuld Stil for Indfatningen, og med sikker Følelse har Bygmesteren, ved sit Valg af Linier og Farver, taget den græste Oldtids udsmykkede Gravbygninger til Forbillede.

For det Andet skulde Kunstsamlingen her ikke alene have sit fast begrænsede Indhold af et Antal forud bestemte og vel kjendte Kunstverker — allerede det er sjelden —, men dens væsentlige Indhold blev en eneste Mesters Arbejder. Dette er kun muligt ved en Billedhugger, da hans spredte Verker kunne allesamles i Afkobninger og noiagtige Gjen-tagelser, og kun ved en Billedhugger, saa hyffelig udstyret og i et langt Arbejdslev saa frisk og frugtbar, at hans Verker kunde fylde en Kunstsamling. Men derved kunde der da ogsaa blive en Ro og Enhed, en indbyrdes Samklang i de forskellige Emners Opfattelse og Fremstilling, som man forjæves søger i de Prøvesamlinger af gammel og ny Kunst, der, snart som staaende Kunst-Musæer, snart som aarlig skiftende Kunst-Udstillinger, vistnok tjene til at udbrede Smagsvidenskab og kunsthistorisk Oplysning, men med det Samme forjæste Synet og let opdrage Bestruerne til Smaadommere, der monstre og vrage, istedenfor, med Kunstverket for Dinene, at se, føle og opleve det, Kunstneren har fremstillet.

Netop Musæets Bygmester Professor Bindesholl, en vidberøist Mand, der havde seet og gransket mange Kunstverker ogsaa udenfor sit Bygningsfag, og hvis Dom gjaldt meget mellem hans kyndige

Benner, gif engang med en ret fin ung Mand, saaledes opdraget, og viste ham rundt i den store Malerisamling paa Kristiansborg Slot. Den unge Mand kom bestandig med sine Udsættelser, bestedent indklædt i Form af Forespørgsler: „Sig mig, er denne Arm dog ikke slemt fortegnet? er det ikke en altfor blaa Farve ber i Baggrunden? er Foden der ikke for lang?“ Det var al den Fornoielse, han havde af at se paa Mesterverkerne. Efterat Bindeshøll længe havde gaaet godmodig og forklaret eller undskyldt, udbrod han pludselig, halv forbausset: „Ja, men De kan jo ikke se Andet end Skidtet i det!“ Det er til et saadant løst Syn med kolde Vane, at Folk let opdrages ved at gennemfare store blandede Kunstsamlinger og især ved at fløkke sig paa de aarlige Kunstudstillinger. Den sundeste Maade at se Kunstværker paa er at se dem, tidt og længe, paa det Torv, i den Kirke, paa den Stuevæg, hvortil de ere bestemte og vor de ligesom har hjemme; den mindst sunde Maade er at se dem paa de aarlige Udstillinger af Nytt fra Malernes og Billedhuggernes Verksteder: Portrætter, Dyrebilleder, Altertavler, holbergske Scener, Landskaber, Billedstøtter, udstillede i hundrædvis og ordnede mest efter Stykkerens Alenmaal og Udsæt fra Binduerne, da der umulig kan tages videre Hensyn til Indhold og Aand i Billederne. I et Museum som Thorvaldsens, med en enkelt stor Kunstners Arbejder, kunde al denne Virring af Synet ulige lettere undgaaes, og som Musæet nu er opbygget og indrettet, er det en Betsignelse for den sunde Udvikling af Kunstfandsen i vort Land, at det eier en saadan offentlig Samling af Kunstværker, saaledes udstillede til Beskuelse.

Det var imidlertid en menneskelig Fri-
stelse for Bygmesteren til som „selvstæn-

dig Kunstner“ at skulle gjøre Virkning med sin Bygning, ved at føre Beskueren ind i stolte Sale, udsmykkede med Rækker af store og smaa Kunstværker, her Billedhuggerarbejder, der netop bedst pryde en Bygning. I mange af Europas berømte Kunstmuseer faar man et saadant Bygnings-Indtryk og kan med en vis Oploftelse gennemvandre de opstillede Rækker af det, man egentlig skulde se paa. Staar man stille for at betragte et enkelt Kunstværk, er det, ligesom de andre i Rækken vinke og kalde En: dem skulde man ogsaa se! her er noget ganske nyt, endnu mere berømt! — man trækkes fra det Ene til det Andet og faar saa vanskeligt ved at se med Samling og Opbyggelse. Bindeshøll har taget den almindelige Opgave, der blev stillet ham, med en sjelden Selvfornægtelse: han vilde hjælpe til, at Thorvaldsens Verker kunde sees og gjøre Indtryk, saavidt muligt ethvert af dem som det særskilte Kunstværk eller som det Led af et større Hele, det er. Fra den Kjerne har han bygget: indenfra udad, hvilket er Loven for al sund Vægt og al virkelig smukt Bygning. Han kjendte Verkerne alle og elskede dem; hans Kunst skulde her være tjenende til, at ogsaa Andre kunde lære dem at kjende. Der- ved er dog hans eget Kunstværk, Bygningen, kun blevet saameget eiendommeligere. De Indvendinger imod den, man kan høre f. Ex. af fremmede Reisende, at den har noget Tungt som af et Grauminde, og at Opstillingen ikke gjør nogen saulel Virkning, er i Grunden Løstaler over, at den i begge Henseender har løst sin Opgave.

Musæets Ordning og Udmykning.

Thorvaldsens Musæum er en aflang Bygning, noget over 100 Alen (200 Fod) lang og 60 Alen bred, med en indbygget Lys Gaard, og to Stokværk høi. Den er noget trykket af Kristiansborg Slots store Mæsser, og navnlig er dens Bagside kun ved en smal Gang skilt fra Slotskirken. Men den ene af de lange Sidesløie ligger frit ud mod en Kjørevei langs Slottets Kanal, og foran Musæet er en aaben Plads, med Plantninger. Bygningen har en brunlig gul Farve og sort Fodstykke; paa denne sorte Grund er med nogle enkelte indlagte Farver afbildet paa den ene Side Thorvaldsens Landstigning ved Hjemkomsten 1838, paa den anden Side Førfelen af hans Marmorarbejder fra Stibet til Musæet, et Emne, som bedre passer til den simple Farvegivning. Høit paa Musæets Tinde ud imod Pladsen sees, støbt i Bronze, „Seiersgubinden“, som standser sit vælige Firspand; Tanken hertil og tildeels Udkastet er af Thorvaldsen selv, færdig udført af Bispen. Fra den aabne Plads foran føre brede Stentrapper op mod Forsiden med dens fem mægtige Porte; man slimter gjen- nem Portenes Glasrunder de store Billedstotter i Forhallen

Den sædvanlige Indgang er fra Siden. Træder man derfra ind i Forhallen, der optager hele Bygningens Bredde (henved de 60 Alen) og løfter sig igjennem begge Stokværk, finder man her, i Gibs, de Billedstotter, som trænge til saa stort og høit et Rum: den stjernekyndige Kopernikus, Bogtrykkeren Gutenberg, den polske, den bayerske Fyrste, begge tilhøft, Digteren Schiller, Paven (Pius VII) samt de kvindelige Stik- kelter af „Visdom“ og „Styrke“. Paa Fodstykkeerne af Gutenbergs og Schillers Billedstotter sees de dertil hørende Re-

lieffer; paa Væggen bl. A. det store Relief med „Alexanders Triumftog“, Alt i Gibs. Det er for Rummetes Skyld, at flere forskellige Billedstotter her maatte stilles sammen; foruden det fælles Præg af en og samme Kunstnerhaand har de dog ogsaa den Overensstemmelse, at de ere Portrætskikkelser og i overnaturlig Størrelse. Den store nogne Herkules, Sagnhelten, vilde ikke saa godt passe imellem dem; han er heller ikke opstillet her.

Den inderste Sal i Bygningen, for Enden af det aflange Gaardsrum, gaar ligeledes begge Stokværk igjennem; det er Musæets „Allerhelligste“, Kristus-Salen. Her findes i Gibs de store Billedstotter af Kristus og hans 11 Apostler, Paulus som den 12te, og Daabs-Engelen, der alle bleve udførte i Marmor til Frue Kirke; paa Væggene de første Udkast til Reliefbillederne af Kristi Indtog og Gangen til Golgatha og, blandt flere andre bibelske, de mindre fra det sidste Dphold i Rom: Mariæ Bebudelse o. s. v. Selv de af Stik- kelterne, som man kjender fra deres rette Plads i Kirken, saa en vis Næthed ved her at sees i en noget forskjellig Opstil- ling og i et fuldere, samlet Lys. Det er altid baade lærerigest og glædeligst at se igjen det Kunstværk, man kjender, men især at se det med saa friske Dine, som naar det træder En imøde som nyt, mel- lem forandrede Omgivelser.

Imellem Forhallen i den ene Ende af Musæet og Kristus-Salen i den mod- satte ligger, langs med Sidemurene, i begge Stokværk en Række Kamre, store nok til at en Billedstøtte kan have fri Plads mod oven som til Siderne, og smaa nok til at den kan syde i Rum- met, alle med høit Lys udenfra; der er en Snes Kamre i hvert Stokværk. I dem ere Thorvaldsens andre Arbejder

saaledes fordelte, at der navnlig i nederste Stokværk i hvert af Kamrene staar en Billedstøtte, fordømmeste i Marmor, eller et Par, som høre sammen i Stil og Emne, og nogle Brystbilleder, og i Væggene er indmuret nogle af Billederne i ophøiet Arbeide; ved disse bliver igjen det fritstaaende Billede ligesom hjemligere i Stuen, medens det, ensomt udstillet til Beskuelse, vilde gjøre et mere kolbt og fordringsfuldt Indtryk. Overalt er der sørget for et godt, samlet Lys, omtrent som i en Billedhuggers Verksted: et saadant Lys hører til, for at den ensfarvede Skikkelse kan faa Liv og Runding og dens Former blive tydelige for Øiet. Derhos er saavidt muligt det Ensartede, Beslægtede stillet sammen: som f. Ex. paa Væggene omkring Billedstøtten af Jason sees Relieffer efter Heltedigtet om den skjæreste af Hovdingerne i den troianske Krig; omkring Thorvaldsens egen Billedstøtte, samt Brystbilleder af det danske Kongehus og af den kunstfærdigste baieriske Konge, sees nogle af Reliefferne med de frie Kunstners Styksaander. Den Samklang og Enhed i Indtrykket, der saaledes har kunnet fremkomme ved et støjstomt Valg af Kunstværker til hvert Kammer, er igjen videre gennemført ved dets Udsmykning.

Bygmeisteren Bindeshøll havde et sjældent fint Øie for, hvorledes en Billedstøttes sjælelige Udtryk kan fortsættes selv i dens Fodstykke, Maleriets i dets Kamme, Kunstværkernes i hele Værelsets Udseende, og hos hans Læremestre, de gamle Grækere, der havde den samme Sands, var der ikke Lidet, der ligesom laa færdigt til ham, saa at han kun behøvede at finde og tillempet det. Han er forresten ikke den første og er heller ikke bleven den sidste af vore Kunstnere, som har gaaet i Lære hos Grækerne, foruden i Billed-

hugger- og Bygningskunst, ogsaa i smukt Haandverksarbeide. Allerede Thorvaldsens Lærer, Maleren Abildgaard, og hans Medhjælper, Billedhuggeren Freund, havde gaaet en Haandverkskole igjennem hos Grækerne, og det har siden flere og flere; de lærte at male en Væg og et Loft, at danne en smuk og magelig Stol, et Sengested, en Ildstøffe, en Lyseplade, saa det er en Formøielse at se den. Det er derved, at den skjønne Kunst kan komme ind selv i det fattige Hus, ikke saa let med Billedkunsten som med Haandverksarbeidet: i det simpleste, billigste Verk, Redskab og Bohave kan der være Smag og Skjønhedsfølelse, den koster ikke Penge. Det har der ogsaa været i de forskjelligste Tidsaldre: i Østerlandene, i den kristne Middelalder, hos vore nordiske Forfædre alt i Stenalderen med dens Kunstværker af prydelige Ører, fint udhuggede i Flintesten, ja selv hos vilde Folketjærd, men ikke nogensteds saa rent og ædelt og saa gjennemgaaende i Smaat og Stort som hos Grækerne: en simpel græs Vandkrukke eller Olie lampe kan man stille op som en Prydelse. Naar i vore Dage Haandværkeren og den, der giver ham Arbeide, ikke vilde gaa saameget efter gammel Vane, endnu mindre efter den nyeste Mode, som ikke har anden Lov end Lysten til Forandringer, men helst efter, hvad der er Mening og Smag i, kom vi snart et langt Skridt frem imod det Skjønne. — Bindeshøll levede selv Stenhuggerens, Smedens og Smedkerens, Væg- og Loftmalerens Arbeider, anviste Farver, gav Arbeidsstegninger, havde Tilsehn med Udførelsen, og saaledes blev han istand til at stemme Alt efter den Kjerne af Kunstværker, som hvert Rum skulde indfatte. I mange af Kamrene er der rigt Billedværk ogsaa i Lofternes Udsmykning, i andre kun Snirkler og

Rinier, Alt saaledes afpasset, at der i lige høie Kamre synes snart højere, snart lavere til Loftet, saa at den større og den mindre Billedstotte kommer til at fylde lige godt. De glatte Vægge, med brudte, rolige Farver, hjælpe til at fremhæve Marmorets Skjønhed og Ufsæts Spil i Formerne.

Den rummelige Trappegang op til øverste Stovværk er brugt til at opstille Billedstotten af den unge Kjempe Herkules og i Sidevæggene Relieffer. Heroppe findes foruden Thorvaldsens egne Arbejder ogsaa hans Kunst-Samlinger. I flere Kamre staar, ligesom dernede, en Billedstotte i Marmor eller Gips og enkelte Brystbilleder; men paa Væggene hænge hans Malerier, nogle af danske, de fleste af fremmede Mestere. I andre Kamre finder man hans Samlinger af ægyptiske, græske og romerske Oldsager, Skjønne Verker fra Oldtiden med paamaalede Billeder, enten sorte paa lys Grund eller lyse paa sort, Mynter fra Oldtiden, ordnede efter Sted og Tid, og den kostbare Samling af ædle Stene med indflebne Billeder og tilbels indfattede i Guldringe; de ere lagte frem saaledes, at man kan tage hver enkelt i Ojeshyn. I det inderste af Kamrene heroppe hænge paa dets Vægge italienske Landstaber, norske af Dahl, Nysø, Forfatter af Frederik den 6te, Collin, Bindeskjold, Thorvaldsen selv, kort Malerier, som vedrøre ham personlig; her gjenmes hans ufuldbendte Brystbilleder af Luther og hans Priddtegning af „Billedhuggerkunsten“, og i Stuen staar hans daglige Bohave: det er som Thorvaldsens Arbejdsværelse. I et andet af Kamrene findes samlede hans første Udfast og Forarbejder til Billedstotter og Relieffer; for den, der nøie kender de samme Arbejder, særdig udførte i fuld Storrelse, har det en egen

Tiltrækning at se dem her i deres første Begyndelser: det er som at se Knopperne til Blomster og Blade ved deres Udsprings Tid. Ogsaa Thorvaldsens egne Haandtegninger, fint udførte eller let og flygtig hentastede, ere omhyggelig bevarrede; i dem træffer man de allertidligste Spirer til hans Verker, og til endnu flere end de mange, han fik udformet.

I Alt er der fra hans Haand 80 Billedstotter, deraf en Trediedel i overnaturlig Storrelse, 130 Brystbilleder, 3 lange Billedrækker i ophøiet Arbejde og 220 andre Relieffer, desuden en Del Smarbejdelser og mindre Udfast. Noget over hundrede af disse Kunstværker Eier Musæet i Marmor, de andre i Gips. Foruden det Udvalg, mest af Marmorets Arbejder, som er fordelt i Kamrene, er der saaledes en stor Rigdom af Gips-Udførelser. Langs de fire Rækker Kamre ved Udmurene, to i hvert Stovværk, løber der fire smalere Sidegange, fortill forbundne ved Tværgange, der alle ligge ud mod Gaardsrummet og saa deres nodtorstige Lys derfra. I dem, som ogsaa i de to store Sale og andensheds, finde vi Thorvaldsens Verker i Gips, — og det er maaste Musæets bedste Skat. Det er nemlig for største Delen de tro Udførelser af hans Arbejder, som disse, et efter et, vare fremstaaede under hans Hænder i det villige Ver. Ved Udførelsen i Marmoret maatte, især i senere Aar, Saameget overlades til Medhjælperne, og naar han lagde sidste Haand paa det, kunde der, hvor mesterlig han end selv førte sin Mejsel, være Udskilligt saa vidt forhugget, at Manglerne ikke lode sig fuldkommen afhjælpe; tilmed maatte han tid væisle under Tryk af nye indstændige Bestillinger eller af nye vinkende Tanter og Planer, undertiden vel ogsaa af Mis-trosthed over at skulle holde sig til et

Arbejde fra tidligere Aar, som han „nu kunde have gjort bedre“. Hvad der er udhugget efter hans Død, er hoist paa anden Haand Thorvaldsens Arbejde. For den, der vil have det fulde Indtryk af Sjælen i hans Billeder, uden Hensyn til det Stof, hvori de fremtræde, er det derfor ubetaleligt, at Musæet gemmer de første Gips-Afstøbninger af disse Mesterværker, saaledes som hans Die og Haand havde formet dem i Leret. — Et Marmor-Arbejde, han har vist særlig Omhu og estierladt til sit Musæum, er en fint eftergaaet Gjentagelse i halv Størrelse af „Alexanders Triumftog“, der var hans „Yndlingsbillede. Ogsaa nogle af Portrætskulpturerne (navnlige „Barytintinnska“, som han selv skal have fuldført) ere fint udførte i Marmor.

I Musæets Gaard, under fri Himmel, omhegnet af de brunlige gule Mure med sort Fodstykke, har Bygmesteren i en Række Billeder, lyse paa sort Grund, under hvert af Vinduerne i øverste Stokværk ladet fremstille en vinget Dreng i Bæddesjorsel: snart ere Hestene stædige, snart halstyrede, snart er Drengen nær paa at glide af Vognen, snart farer han ustandset frem, og tilsidst er Maalet naaet. Det er et Sindbillede paa den menneskelige Mand, der stræber mod sit Maal i Livet og naar det; den seierlige Afslutning er udtrykt i Bronze paa Bygningens Tinde, ved „Seiersgudinden“, som standser sit Fjerspand. Paa Glasdørene, der fra begge Sidegange i nederste Stokværk føre ud til Gaarden, er i de matte Ruder indflebet Palmegrene og Villier; paa Muren mellem Dørene er med indlagte Farver tegnet Laurbær- og Egegrene, som Seiersstegn, og for Enden, til begge Sider af Indgangen til Kristusfalken, høje, ranske Palmer, i grønne, sorte og hvide Farver paa den brunlige Grund. Midt i Gaardens Flise-

gulv, under en aflang Dæksten, beboet med Roser, er det stille Gravkammer, hvor Mesterens Stov er lagt til Hvile. Der er herinde en yndig Fred, selv naar Gaarden er fuld af Mennesker.

Musæets Betydning.

Musæet med Thorvaldsens Arbejder og Kunstfager, saaledes udstillede, staar aabent et Par Gange om Ugen, uden Betaling, og bliver især om Søndagen flittig besøgt. Der er, saavidt mig bekendt, mest Tilgang dels af Fremmede og af Kunststuderende, dels af Menige fra Kasernerne, Søfolk, Smaaborgere med deres Familie og den opvoksende Ungdom. Besøget synes da ikke at stadfæste hans tidligere Frygt for, at Kunsten herhjemme skulde blive betragtet som Noget, der „kun var for fine Folk“. At Thorvaldsens Musæum er den kostbareste Kunst-Stat, Staden og Landet eier, det ved haade Venner og Fiender; det vidste de preussiske Officerer, naar de i Jylland talede høit om disse Kunstskatte som det bedste Bytte at slæbe til Berlin fra Danmarks Hovedstad; det ved enhver fremmed Rejsende, som kommer til Kjøbenhavn.

Til fuldt at fatte disse mangfoldige sagnhistoriske og bibelske og folkelige minderværdige Stikfælsler, som her ere fremstillede, hører der vistnok mangehaandede Rundskaber. Men den, der ikke medbringer dem som Forkundskaber, kan tage dem hjem med sig som en funden Stat, efter lidt efter lidt at have indsamlet dem paa den lioligste Maade, under Besøget og Tilgængelsen af de enkelte Kunstværker: Thorvaldsens Musæum er en af vore frie Folkehøjskoler for historisk Oplysning. Nærmest gjælder det dog her om at tilegne sig disse Stikfælsler og Fremstillinger som Kunstværker,

og ogsaa det kan man lære. Ved at komme i Musæet og komme der igjen, ved beskedent, med god Tro til Kunstneren, at bruge sine Dine og sin Eftertanke og søge Oplysning i den veiledende Fortegnelse, kan Enhver, der ikke er blottet for Syn og Sands, have mere og mere Glæde af Thorvaldsens Verker. Og ikke blot enkelte opløstende Sjonheds-Indtryk bringer han med sig fra Musæet, men han lærer der tillige bedre og bedre den sjonne Kunst, som er Bestuerens Kunst, at se og forstaa de Verker i Billedkunsten, som Mestrene har malet eller formet; og lidt efter lidt faar han „Sneen til at smelte i sine Dine“.

Tilbageblif.

Thorvaldsen var en smuk Mand; den, der har seet ham engang, glemmer ham aldrig. En anseelig Stikfelse, — store og rene Træk, — klare lyseblaa Dine, gjennemtrængende, naar de iaagtog, ellers rolige og med et Blik, som om de saa indad, — lange hvide Solvhaar blødt ned over hans store Hoved. Og saa havde han en Egenhed som ingen Anden, jeg har kjendt: man kan tænke sig ham i hvilken Dragt det skulde være, i Hofdragt, Floiel og Silke, eller i Badmels Bondeløfte, det klædte ham, han passede til det, og man vilde ikke se videre paa Klæderne, men paa Manden.

Han var en god dansk Mand, — i hans rent og skjært nordiske Udseende, som i Udlandet vakte enhver Fremmeds Opmærksomhed, i hans Lader, i hans Vaner og Smaaglæder, i hans Maade at udtrykke sig paa, — hans korte Skjemt, hans stille, jævne, borgerlige Tale, selv i hans meget dagligdags Udtale, var der noget saa hjemligt og hjemmefødt. Og han elskede sit Fødeland. I alle de

mange Aar, han som stille Kunstner levede i Udlandet, var og blev han som en Fremmed, en Rejsende, havde hverken Gaard eller Tjenestkab, troede i lang Tid hver Vinter, at næste Aar kom han hjem, og glædede sig til at komme hjem, — til at vise sine Landsmænd alle sine Arbejder, fuldføre dem her og tilsidst efterlade dem som en samlet Arv til den By, hvor han var født. Han har med dem bragt ikke blot Kunstverker og Kunstskatte, men ogsaa Frøforn, Spirer, ja ligesom en blivende friskere Luftstrøm fra Kunstnerens Rom til sit Land og sin Fødeby.

Og hvad der er Hovedsagen: Thorvaldsen var en dansk Mand ogsaa i sin Kunst. Uagtet hans vigtigste Verker ere af almen menneskeligt og kirkeligt, ikke af fædrelandsk Indhold, kommer hans nordiske Byrd ligesuldt til syne. I Modsetning til alt det Beslænde, Urolige, Overdrevne eller Tomme og Opstillede i de sidste Aarhundreders Smag i Billedhuggerkunsten, var han simpel i sine Midler, klar i sit Udtryk, frisk og uskyltig som den kunstløse Natur — og som den fuldendte Kunsts Mestere i Grækenland. Men til Forskjel fra den ædle græske Kunsts Stikfelse er der i Thorvaldsens en inderlig Mildhed og Sjælefred, ikke blot hvor han ligefrem tager et kristeligt Emne, men ogsaa hvor han kalder græske Sjonhedsbilleder til Live og i dem saa menneskelig tiltalende, saa sorgløst, med Spog og Lune, eller saa følelsesfuldt, altid saa yndigt og stille, gjentakler os nogle af Livets almindelige Grundbilleder. Simpelt og Mildhed høre til de indeligste som til de smukkeste Træk i den danske Folkekarakter, som den viser sig baade i Smaat og Stort: at gjenoplive Billedhuggerkunsten i Kraft af disse ædle Egenstaber, inderlig forenede, lykkes og kunde lykkes for en dansk

fremfor nogen thdsk eller sydlandsk Mester.

Hvad der hævder selv et lidet Folk en Plads i Folkenes Række, er at det, foruden at modtage, ogsaa selv kan yde af de Gaver, som ere Menneskeslægten til Betsignelse. Vor Billedkunst, med dens stille Kjærlighed til Naturen og ærlige Fremstilling, har frembragt og frembringer Noget af det, som er til Betsignelse baade for os og for Andre. Saaledes navnlig vor store Billedhuggers

udødelige Arbejder. I Thorvaldsens Museum har vi et Fredens Tempel for Kunsten; i Frue Kirke har vi et Guds- hus, hvor man kan høre Stenenes Amen til Prædiken og Psalmesang; men i dem begge har vi tillige en Hjemmel blandt flere for Danmarks Adkomst til at bestaa mellem Folkene i Europa. Ogsaa derfor skal vi næst Gud, alle gode Gavers Giver, takke Thorvaldsen i hans Grav.

Litterære Smaating.

II.

4. John Bunyan og Luther.

Den bekendte engelske Prædikant og Forfatter af „En Pilgrims Vandring“ John Bunyan († 1688) fortæller i sin Selvbibliografi, hvorledes han engang under haarde Anfægtelser fandt Trost og Hjælp i Luthers Forklaring over Galaterbrevet. (Af en Notits i et engelsk Tidsskrift [N. & Q. Vol. I. Pag. 27, Nov. 10. 1849] se vi, at der eksisterede en Translation of Luther on the Galatians, edit. London, 4to, 1577; men om dette er den ældste engelske Oversættelse af nævnte Verk, har vi ikke kunnet udfinde). Bunyans Ord (Beyers Udgave af Levnetsbeskrivelsen, Side 39) ere følgende:

.... „Førend jeg var sluppen saavidt fri fra mine Fristelser, onskede jeg meget at lære nogen gudsfrygtig Mands Erfaring at kjende, der havde skrevet flere hundrede Aar, førend jeg blev født; thi jeg troede, at de, som skrev i vore Dage (jeg beder dem nu tilgive mig denne Tanke), skrev kun om, hvad Andre havde

følt og oplevet, eller forsøgte ved Hjælp af sine gode Evner at besvare de Spørgsmaal, som satte Andre i Forlegenhed, uden selv at gaa ned i Dybet.

Nu, efter i længere Tid at have ventet forgjæves paa at se mit Onske opfyldt, lod Gud, som leder alle vore Veie, en Dag en Bog af Martin Luther falde mig ihænde; det var hans Fortolkning af Galaterbrevet. Jeg glædede mig nu meget over, at saa gammel en Bog var falden mig i Hænderne, en Bog, i hvilken jeg, efterat have bladet lidt deri, fandt min Tilstand saa udførlig og grundig behandlet, at det var som om Bogen var bleven skrevet ud af mit eget Hjerte. Jeg studerede over dette; thi denne Mand, tænkte jeg, kunde jo umuligt kjende til de Kristnes Tilstand nuomstunder, og maa derfor nodvendigvis have skrevet af egen Erfaring.

I denne Bog udforsker han ogsaa paa det Dybsindigste Aarsagen til mange Fristelser, saasom Gudsbespottelse, Fortvivlelse og Lignende, og viser, at Mose-

Loov, saavel som Djævelen, Døden og Helvede, spille en stor Rolle deri. Dette forekom mig i Forstningen neppe tvørligt, men ved noiere at tænke efter, mærkede jeg dog, at det var sandt. Det er dog ikke min Mening her at være omstændelig; jeg synes kun at jeg ikke kan andet end forkynde for alle Mennesker, at jeg for min Part foretrækker denne Martin Luthers Bog over Galaterbrevet for alle andre Bøger, jeg nogenstunde i mit Liv har læst, som en Bog, der upaatvølelig bedst passer for en saaret Samvittighed."

5. Formaningsprog af Matthias Claudius til hans Søn.

„Sorg for dit Legeme; men ikke som om det var din Sjæl!

Udbyd Dyrigheden, og lad de Andre strides om den!

Vær reiscaffen mod Enhver; men vær ikke fortrolig mod Enhver!

Bland dig ikke i Andres Sager, men gjør din egen med Flid!

Du skal ikke smigre Nogen eller lade Dig smigre af Nogen!

Vær Enhver efter hans Stand, og lad ham skamme sig, hvis han ikke fortjener det!

Skyld Ingen Noget; men vær forekommende, som om de alle vare dine Kreditorer.

Du skal ikke altid være høimodig, men derimod altid reisfærdig!

Sæt Ingen graa Haar i Hovedet; men naar du gjør ret, saa skal du ikke bryde dig om Haarene!

Vær mistroisk mod Gestikulationer, og vær ganske jevn og ligefrem.

Hjælp og giv gjerne, naar du har Noget, og bild dig ikke Noget ind deraf! Og har du Ungenting, saa pas paa at have en Drik koldt Vand ved Haanden, og bild dig sigesaa lidt Noget ind af det.

Gjør ikke nogen Pige Fortrød! tænk

paa, at din Moder ogsaa har været en Pige!

Sig ikke Alt, hvad du ved! men vid, hvad du siger!

Hold dig ikke til de Store!

Sid ikke, hvor der er Spottere inde; de ere de elendigste af alle Skabninger!

Agst ikke dem, som lade sig fromme, men dem, som ere fromme, og følg dem! Et Menneske, der har sand Gudsfrøgt i Hjertet, er ligesom Solen, der lysker og varmer, skjønt den heller ikke taler.

Gjør, hvad der fortjener Lov, men forlang ingen!

Er du i Nød, saa klag din Nød for dig selv, for Gud, og ikke for Andre!

Sav altid noget Godt isjunde!

Naar jeg er død, saa tryk mine Dine til, men begræv mig ikke!

Hjælp din Moder, og ær hende, saalange hun lever, og begrav hende ved min Side!

Tænk hver Dag paa Død og Liv, for at du kan finde dette og være ved freidigt Mod; og gaa ikke ud af Verden, uden at have offentlig bevidnet Kristendommens Stifter din Kjærlighed og Værsfrøgt paa en eller anden Maade!

Din trofaste Fader."

6. Et glædeligt Vidnesbyrd for

Kristentroen findes i Fortalen til det nu udfomne 2det Oplag af den danske Professor Heegaards Bog „Om Opdragelse“. Heegaard er Professor i Filosofi ved Kjøbenhavns Universitet og har udgivet flere Skrifter om filosofiske Emner, der har vundet megen Anerkjendelse. Hans Skrift „Om Opdragelse“, en Fremstilling af Pædagogikens tilligemed et Omrids af dens Historie, blev udgivet i 1880 paa Foranstaltning af Kirke- og Undervisningsministeriet i Danmark. Det nye Oplag er delt i to Bind: „Op-

dragelselære" og „Opdragelsens Historie“, der sælges hver for sig. I Fortællingen gjør Professor Heegaard først kortelig Rede for Grunden til denne Forandring; derpaa fortsætter han saaledes: „Til Slutning endnu dette. Det er med en Følelse af dyb Vemod, at jeg tænker tilbage paa den Dag, da jeg begyndte paa denne Bog. Lidet anede jeg dengang, at den nærmeste Fremtid skulde blive saa skjæbnevangere for mig som intet andet Tidsrum i mit foregaaende Liv: thi dette kan jeg med Sandhed sige, at Livets Storme har gaaet hen over mit Hoved, og at Lidelser og dybe Sorger har gjennemrystet min Sjæls Jnderste og fra Grunden af kuldkastet det Fundament, paa hvilket jeg tidligere byggede. I oprigtig Tillid til Videnskabens Herligheder stolede jeg paa, at jeg her under alle Forhold vilde have et sikkert Tilflugtssted. Denne Illusion er bristet; da Veiret kom og mit Sind var hyllet i Sorgens Mulk, brast Videnskabens Touge som skjøre Traade, og jeg mærkede, at

mit skrobelige Fartoi drev for alle Vinde. Da greb jeg den Hjælp, som Mange har grebet for mig: jeg søgte og fandt Freden i Kristentroen. Ikke har jeg dermed opgivet Videnskabens; kun stiller jeg den nu paa en anden Plads, men dette vidner jeg, at naar det mørkner for Blikket, og alt Haab synes ude, saa gives der kun en Ankerplads: den ensfoldige Kristentro. Vel den, der ikke lader det komme til det Yderste, men kaster sit Anker i Tide.“

(„Norden“ est. „Nordn.“)

7. An inscription for a clock.

A clock having the following original lines inscribed on it was presented to Pomare, King of Otaheiti, by the Rev. Rowland Hill:
 „Master, behold me, here I stand,
 To tell the hours at thy command.
 What is thy will? 'Tis my delight
 To serve thee both by day and
 night
 Master, be wise, and learn from me
 To serve thy God as I serve thee.“

Den ædelmodige Araber.

(Indsendt. *)

Den berømte franske Digter Lamartine (f. 1790, † 1869) foretog i Aarene 1832 og 33 en Reise til Orienten. Han har etsteds i sine Skrifter fortalt følgende arabiske Historie:

I Stammen Reggdah var der en

Hest, hvis Ry havde spredt sig nær og fjærnt, og en Beduin af en anden Stamme ved Navn Daher ønskede overmaade meget at komme i Besiddelse af den. Efterat han forgjæves havde tilbudt sine Kameler og sin hele Formue for den

*) Den ærede Indsender af denne smukke arabiske Legende ophjser, at han har overjagt den fra Februar-Nummeret af „Home and Fireside Magazine“, hvor den ogsaa er gjort til Text for en kristelig Formaning til efter Frelserens Exempel at gjengjælde Ondt med Godt og i det Hele at vise Troens Frugter ved at besittes sig alvorligt paa gode Gjerninger. Vi har dog af forskjellige Grunde anseet det for bedst her kun at meddele Fortællingen selv. Red.

fandt han til Slut paa følgende List, hvorved han haabede at erholde Gjenstanden for sine Duster. Han besluttede at plette sit Ansigt med Saften af en Urt, at klæde sig i Pjalter og binde Benene og Halsen sammen, saa at han kom til at se ud som en forkrøblet Tigger. I denne tilshneladende ynkkelige Forfatning begav han sig afsted for at møde Hestens Eier Nabor, som han vidste skulde passere den Wei.

Da han saa Nabor nærme sig paa sin prægtige Ganger, udraabte han med svag Røst :

„Jeg er en staffels Fremmed ; i tre Dage har jeg været ude af Stand til at bevæge mig fra denne Plet for at søge Føde. Jeg holder paa at dø. Hjælp mig, saa vil Himlen belønne dig.“

Beduinen tilbød sig venligt at tage ham op paa sin Hest og føre ham hjem ; men Stjelman svarede :

„Jeg kan ikke rejse mig ; jeg har ingen Styrke tilbage.“

Kort af Medlidenshed steg Nabor af og ledede sin Hest hen til Stedet ; med stor Besværighed satte han derpaa den formentlige Tigger op paa dens Ryg. Men neppe solte Dahér sig i Sadeln, førend han gav Hesten af Sporerne og

galoperede bort, idet han samtidig udraabte :

„Jeg er D a h e r ! jeg har faaet fat paa Hesten og reiser med den !“

Nabor raabte efter ham, at han skulde standse og høre paa ham. Siffer paa ikke at blive forfulgt vendte Dahér sig og gjorde Holdt et kort Stkke fra Nabor, som var bevæbnet med et Spyd.

„Du har taget min Hest“, sagde den Sidste. „Siden Himlen har villet det, ønsker jeg dig Glæde af den ; men jeg besværges dig aldrig at fortælle Nogen- som helst, hvorledes du erholdt den.“

„Og hvorfor ikke ?“ spurgte Dahér.

„Fordi“, sagde den ædle Araber, „en anden Mand kunde virkelig befinde sig i Nød, og Menneſker være bange for at hjælpe ham ; du kunde blive Aarsag i, at Mange vægrede sig ved at gjøre en Barmhertighedsgjerning af Frygt for at blive narret saaledes, som jeg er bleven narret af dig.“

Derved af Stam ved disse Ord blev Dahér taus for et Dieblit ; derpaa sprang han af Hesten, omfavnede Nabor og gav ham hans Eiendom tilbage. Nabor fik ham nu med sig til sit Telt ; de tilbragte nogle Dage sammen og bleve Hjertensvenner for hele Livet.

Blandinger. — Nytt og Gammelt.

En Myrebegravelse. (I det vi optage nedenstaaende Udsklip af Bergens Aftenblad, som en Ven har indsendt, ser det med fornødent Forbehold, om Fru Lewis Hutton maatte i et Par Tilfælde skulde have opfattet det Forefaldne mindre korrekt. Red.)

Om en Myrebegravelse indeholder det 13de Hefte af Wilhelm Bergsoes Strift „Fra Mark og Stov“ Folgende, som Mrs. Lewis Hutton har meddelt i Linnean Society angaaende en Myrart i Ny-Sydwaales:

„En meget hed og lummer Dag,“

skriver Forfatteren, „da ikke en Lustning bevagede Træernes Blade, kom min ældste Søn (en Dreng paa 4 Aar) hed og udmattet op fra Stranden og kastede sig paa en græsbebegrøet Høi, i hvis Nærhed jeg sad, idet han glædede sig til at vise sin Søster de smukke Konthlier og Koraller, som han havde fundet. Han fór op med et stærkt Angstskrig, saaledes som kun den kan udstøde det, der lider af en heftig Smerte. Min første Tanke var en Giftslange, og i Rædsel styrter jeg hen til Drengen, men blev paa en Maade beroliget ved at se, at han var oversaaet med Soldatermyrer, ved hvis Rede han uforsvarende havde sat sig. En Del af disse Insekter havde allerede bidt sig fast ved sine Kjævelsage og stak nu min stakkels Dreng, som streg ved hveri nyt Angreb, hvorfor jeg dræbte Myrerne saa hurtigt som jeg kunde, hjulpet af Barnepigen. Til Slutning fik vi ogsaa Bugt med dem, og henimod en Snes Stykker laa døde paa Jorden. Jeg gik bort for at faa min lille Fyr badet med Noget, der kunde lindre Smerterne, og var vel borte henimod en halv Time. Da jeg ved min Tilbagekomst naaede den samme Plet, saa jeg et stort Antal Myrer, som omringede de døde, og da jeg var fortrolig med Naturstudier og havde læst meget om Myrernes Liv, besluttede jeg nu at iagttage dem nøiagtigt.

Jeg saa da, at fire af Myrerne løb meget rasst afsted, og jeg fulgte dem, indtil jeg saa dem gaa ind i den Høi, som indeholdt Myrereden. De bleve derinde omtrent fem Minuter, hvorpaa et større Antal Myrer kom ud parvis og langsomt vandrende hen til den Plet, hvor deres døde Kammerater laa. Her syntes de at vente paa Noget, og snart efter saa jeg et nyt Hold Myrer større end de første, komme vandrende fra den anden Side af Stien, for at gjøre Holdt paa

samme Sted som de øvrige. Derpaa greb to Myrer en af de døde og gik frem, fulgt af to andre som Sørgedagt, og derpaa traadte to andre ind i Procession, ligeledes bærende en død Myre, som blev fulgt paa samme Maade af et andet Par, og saaledes blev de ved, indtil alle døde vare tagne op, hvorpaa en Skare paa vel henved et Par hundrede Myrer dannede Bagtroppen.

Idet jeg fulgte dette Tog, bemærkede jeg, at de to tomhændede Følgesvende afløste de bærende, og at de sidste da indtog deres Plads, som havde afløst dem, og saaledes blev det ved at vexle Tid efter anden. De havde allerede gaaet et betydeligt Stykke henimod Strandkanten, da de gjorde holdt ved en sandet Høi, hvor de, som dannede Bagtroppen i Processionen begyndte deres særlige Forretning, som bestod i at grave smaa Gruber i Sandet. Jeg lagde imidlertid snart Mærke til, at kun henimod Halvdelen tog Del i dette Arbeide, og da et tilstrækkeligt Antal Grave var færdige, blev de døde Myrer lagte ned i dem, og jeg saa nu, at de Myrer, som hidtil havde staaet ledige, vare bestemte til at dække Graven til. Henimod en sex Stykker vilde imidlertid ikke røre sig fra Pletten. De andre faldt over dem og dræbte dem, hvorpaa de gjorde en enkelt, bred Grube i nogen Afstand fra de andre Grave, og i denne Grube blev alle sex puttede ned og dækkede til. Alle Myrerne ordnede sig derpaa parvis og gik tilbage til det Sted, hvor deres Kammerater var dræbte. Her blev de samlede nogle faa Minuter, hvorpaa de atter søgte tilbage til sin Tue.

Det var mig en stor Glæde at iagttage denne mærkelige Fremgangsmaade, og jeg har senere hyppigt haft Leilighed til at se disse Insekter bære sig ad ganske paa samme Maade. Men dersom nogle af Arbeiderne, som er meget mindre end

Soldaterne, blev dræbte, blev de jordede paa det Sted, hvor de faldt, og ingen af deres Venner fulgte dem til Graven."

„Bibliothèque Nationale“ i Paris, der som bekendt er det største af alle nuværende Bibliotheker, omfatter omtrent 3 Millioner Bind, 150,000 Manuskripter, 300,000 Kort og 1,300,000 Kobberstik. I Aaret 1876 har det faaet en Forøgelse af 52,000 trykte Skrifter og 140 Manuskripter, hvoriblandt en særegen Interesse knytter sig til en Samling af 297 Breve fra Napoleon den Tredie til hans Gudmoder Mme. Hortense Corna, der har skænket dem til Bibliotheket under den Betingelse, at de ikke maa offentliggjøres før 1885; de omfatte Tiden fra 25de August 1820 til den 19de December 1872.

Renan er bestemt til at ordne Udgivelsen af Brevene. Bibliotheket har i 1876 haft en Udgift af 154,000 Franks.

(Aftenp.)

Arbejdet kan, skrives i „Den unges Ven“ behjæses med følgende Tal. Et Stykke Jern, som koster 3 Kroner, vinder ved Forarbejdelse saa meget i Værdi, at det

forarbejdet som Hesteflo	koster	9 Kr.	
— — Naale	—	225	—
— — Knive	—	220	—
— — Skjorteknap.	18000	—	—
— — Uhrsjædre	150000	—	—

I Paris findes der ifølge en nylig udfkommen statistisk Beretning 82,352 Huse, og gennemsnitlig regner man 27 Beboere i hvert.

Gaader og Opgaver.

No. 222.

Vel det Første gi'er Smerte;
Men dog ofte kun lidt.
Er der Fryd i dit Hjerte,
Gjør det Andet du lidt.

Helt af Torve og Gader
Det Tredie bestaar;
Og ei Marker og Lader
Der at stue du faar.

Bed det Hele to Hære
Til et Stevne drog frem;
Men ei Glæde, ei Gæde
Var de Seirende hjem.

Heltekongen vel segned
Paa den blodige Val;
Men hans Ry er ei blegnet
End paa Fjeld og i Dal.

(„For Ungd.“)

Opløsning til No. 5.

No. 221. Saw. Sage (o: 1. en viis Mand, 2. Salvie); Sausage.

Prisen paa ældre Bind af „For Hjemmet“ er sat op igjen til det Regulære; kun 21de Bind, som blandt meget andet Læsestof indeholder en ufuldendt Historie, kan faaes for nedsat Pris. Se Avertissementet paa sidste Side.

I n d h o l d: Baastemorgen. — Thorvaldsen og hans Kunst. — Litterære Smaating. — Den ædelmodige Araber. — Blandinger — Nyt og Gammelt. — Gaader og Opgaver.

R. F. Gibson,
JUSTICE OF THE PEACE,
INSURANCE, COLLECTING AGENT, REAL ESTATE.

Office in Adams Block, Winnebago St., DECORAH, IOWA.

G. R. WILLETT.
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,
DECORAH, — — — — — IOWA.

Hans Johansen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidstler etc.,
forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Buder, Sælseringe etc.
Decorah, — — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Køge- og Kaffelovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Værktøi, Bygningsmaterialier,
sarsom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.
Kobber- og Blikvarer reparerer. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

E. CUTLER

ATTORNEY AT LAW & General Insurance Agent
Office in Adams Block.

DECORAH, IOWA.

Udve Bind af „For Hjemmet“ (18. 19. 20. 21. 22. 23. 24.)
— se næste Side.

J. T. RELF,
PHOTOGRAF,

handler med Rammer, Lister, Albums, Flidels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc.

Gamle Billeder kopieres.

Smaaabørn fotograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retoucherer af den udmærkede Retoucher, Hr. Eugene Austin. Afsej mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerens Drugstore.
Decorah, Iowa.

North Hotel.

CHRISTIANIA HOUSE, tæt ved Washington St. Broen.
DECORAH, IOWA,

anbefales Rejsende af **Peder Jensen.**
Gode Staldrum findes til Afbenyttelse.

99 CENT STORE 99

Det smukkeste Udvalg af Galanteri-Varer i Decorah, passende til Bryllups- og Høitidspræsenter og en elegant Samling af solvpletterede Varer forefindes altid. Her er ogsaa det rette Sted til at kjøbe Stambøger (Autographs), Photograf-Albums, Baser, Toilet-Gjenstande, Læmpes, Speile og musikalske Instrumenter. Billed-Rammer leveres efter Bestilling.

Agentur for Crown Sewing Machine.

A. N. Vance, Water St., Decorah, Ia.

Real Estate for Sale.

I have for Sale Town property and improved Farms and can suit almost any kind of wants in this line. The said property is situated in and around the City of Decorah, Winneshiek Co., Iowa. Prices low and terms to suit purchaser.

Apply to
(13 t. f.)

E. P. Johnson,
Office in Adams Block, Decorah, Iowa.

C. C. COOK

Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillor de bedste i Handelen. Lomme- og Stue-Uhre repareres smukt. Læst ved Post Office, Decorah, Iowa.

For 10 Cents

sendes portofrit et Hefte, indeholdende

„To ældgamle Sange fornødt“,

nemlig *Tolvtalvisen* og *Den gyldne ABC*, 8 for 50 Cts., 20 for \$1.00, 100 for \$3.50. Adresse: R. Thronsjen, Dr. 1014, Decorah, Iowa.

Ældre Bind af „For Hjemmet“.

Efternævnte ældre Bind af „For Hjemmet“ er fremdeles at faa og sendes til hvilstenjomhelt Adresse her i Landet ved Modtagelsen af vedsoiede Priser, nemlig: 18de Bind („Pater Clemens“ og Gustaf Vasas Historie) for \$1; 19de Bind („6 Aar blandt Indianerne“, en ung Piges Historie m. m.) for \$1; 20de Bind (Nordvestpassagens Opdagelse, mange mindre Fortællinger) for \$1; 21de og 22de Bind (hele Aargangen 1881, Familien Heldringen m. m.) for \$2; 21de Bind afene (Halvdelen af Familien Heldringen, meget andet Læsestof) for 40 Cents; 23de Bind (Peter Paul Bergerio, Anna Ross, Skodduen, Skjult i Gud m. m.) for \$1; 24de Bind (Den Ugifte og Bamberss Reise i Mellemasien) \$1. Alt, saa langt det rækker. Skulde et rekvireret Bind være udsolgt, vil et andet Bind blive sendt i Stedet. Naar Beløbet er under \$1, kan man sende Stamps, men forsigtigt indlagte, saa de ikke klæbe sammen. (Et Bind er 12 Hefter).

Adr.: R. Thronsjen.

Box 1014, Decorah, Iowa.

DECORAH INSTITUT.

Denne velkjendte Skole har haft en meget heldig Vintertermin. Vaarterminen — 10 Uger — vil begynde den 16de April; Bispisningen koster nu \$1.57 om Ugen, møblerede Værelser kan erholdes i Privathuse for 37½ Cent pr. Uge; Lærebøger i alle de almindelige Fag er at faa til Leie for 25 Cents pr. Maaned. — Nærmere Underretning erholdes ved Henvendelse til Bestyreren J. BRECKENRIDGE, (5. 6.).

Decorah, Iowa.

Iver Larsen
følger udelukkende for Kontant og handler me
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
I Brødrene Gullifsons forrige Store.
Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre-Læge.
Decorah = = Iowa.

12te Aargang af „For Hjemmet“
(21de og 22de Bind)

indeholdende den udmærkede Fortælling „Familien Hældringen“ samt 15 mindre Fortællinger, foruden meget andet interessant Læsestof, (24 Hefter, 720 store Sider) sendes portofrit for \$2.00. („Familien Hældringen“ koster alene omtrent \$3.00 i Bogladen.)

Adresse: **R. Thronssen,**
Bog 1014, Decorah, Iowa.

My Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA.

Alle Slags Møbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Ti ders billigste Priser. Reparationer udføres.

Ligtilfælde hæves paa Lager. Begravelser besørjes.

Nogle Rest-Eksemplarer af
Sokrates's Forsvarstale ved Platon
samt Fortællingen „To Søstre“ (8 Hefter af „For Hjemmet“) sendes tilsam men portofrit for 35 Cents.

Adresse **R. Thronssen,** Decorah, Iowa.

E. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block. **DECORAH IOWA**

G. I. Wendling

forfærdiger

Saleschevogne og Buggier
og forøvrigt alleslags Djoretoier efter Bestilling.
Reparationer udføres.

Berksted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.

Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Høiskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maaneder) og for en Termin i Forhold. Kost billig. Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren
Th. N. Mohr, Northfield, Minn.

E. P. Haugen,

— Eier af —

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norffe Stenbyggere, har Landsmænd den Fordel, at de kan faa sin Inscription feilfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Dhr. J. W. Hon, Thorvald Ropsland, O. G. Arnesen og M. W. Ridder.

E. P. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Tegninger med vedføjet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Inscription samt nærmeste Fragt-Office.

E. P. Haugen